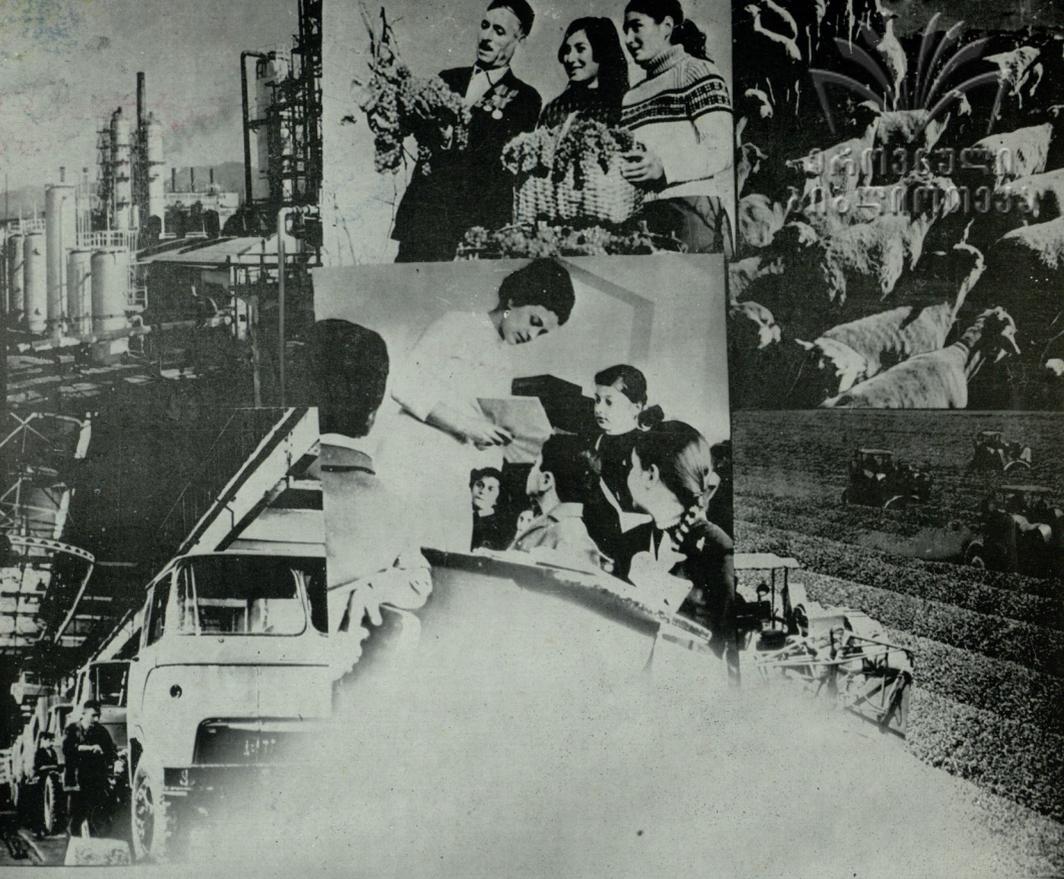

მკობრული
ნივლითობა

საქართველო

თბილისი
№ 1 1976 წ.

ბაჰა'უზუგისაჲ!

რა საშაყო, რა გულდახსარელი, რაცა წელ-გამართლი, მრავალი ხსელდგინა ამითი, შესან-წავი მიღწევებითი ხედები ახალ წელს და მასთან ერთად ახალ ხუთწლედს — ფეტიქიანობისა და ხარისხის ხუთწლედს.

ჩვემა ხალხმა, შრომითელი კაცის მოუღელღმა მარჯვენამ ყველაფერი გააკეთა, რათა სარწმუნოდ წარედგარყო ახალი წლისა და მეთათ ხუთწლედის წინაშე.

თვალს თუ გადავაგებთ მეცხერ, გამარჯვებათა ხუთწლედს, რომლის იხორიული მინიშნელობა ჩვენი ქვეყნის ეკონომიური ძლიერებისა აღმავლობაში ვაწვდომდა დღითა, — დაგრძობებით, თუ რაოდენი საწარმოს მოხერხე შეუძლია პატრონს შრომის, შრომობელ დახმარის თავდადება.

ყველა ჩვენი მიღწევა შუშაა ქლასის, კომუნურენ ღებობის, ინტელიგენციის, ყველა შრომელის თავდადებულ შრომის, ფაქორი დაგროვილ საყვედლო-სახალხო სოციალისტური შექმნების, საბჭოთა დემოკრატიის სოციალისტური პარტიის უყოველდღური დაუღალავი ორგანიზატორულ-ლიტერატურა საქმიანობის შედეგია.

ჩვენ, საბჭოთა აღმართნი, სიპარულსა და სიამაყის გრძობითი ციხებით, რომ ვართ ასეთი დღადი ძვირების მონაწილენი.

დასრულდა მეცხერ ხუთწლელი. საქართველოს შრომობელნი ახლა უკვე თანაგან და ხმაალა შეუძლიათ უბატკოს საქართველოს კომპარტიის XXV ყრბლობის, რომ მათ წარმატებით დასძლიეს ხუთწლედის ბრძენი.

რესპუბლიკის პარტიული ორგანიზაცია, მისი ინტელექტუალური კომიტეტი უკანასკნელი სამი წლის განმავლობაში უდიდეს ცხოვრებულად გავლენას ახდენდა რესპუბლიკის ცხოვრების ყველა სფეროში. მეცხერ ხუთწლედის უკანასკნელ სამ წელში მიღწეულ ლიკვირებულ თანამრეველობას და სოცლის მურერნობის განვითარების ხელშეშედილი მისწვებია. რესპუბლიკის შრომითელი თავდადებულმა შრომა განაპრობა გასულ წლის შედეგების მონივრით სრულიად საკეთირო სოციალისტურ შექმნების საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის გამარჯვება.

ჯერ აჯავრონდ წარმატებებს მიღწევის მეცხერ ხუთწლედში რესპუბლიკის მეთაიებმა. 1 477 000 ტონაზე მეტი ჩაი ასეთი რეკორდულ მანერბლობისათვის „მწვანე ოქროს“ ოსტატებს ახალ ერთ

ხუთწლედში არ მიუღწევიათ. წინ ახალი, დიდი მოცინება, რაოდენობრივ მაჩვენებლებთან ერთად მეთათ ხუთწლედში უნდა გაიზარდოს ხარისხიც, — აი რა არის მთავარი, სახმის საფუძველი ჩაყრების ქართველ შრომელ კაცს სახელად არახლის შვიტაცხვინა და მეთათ ხუთწლედის მბიანწეულ ოქროს ასობითი ჩასწრის თავისი შრომითი მამაყობის ამგებ.

ქართველ მევენახეთა დასაბლმა და გირორულმა შრომა, მუხნის ჰორფეულობასთან — გავლასთან და სტეფანოს ჰორფეულობასთან, ვაჩის უღლაბო მუხნებამ, თავისი ვატიანმა, ქართველმა მევენახეებმა მთელ ქვეყანას დაანახეს თავიანთი ვაჭარული შემართება და ვენახებში მონეული უხვი დღვითაი მისცეს სახელმწიფოს.

მეხენერ-მეხეველები, მეცობრუსები და მხივლები თავიანთი შრომითი პარტიული ტოლს არ უღებდნენ მენახებისა და მევენახეობის.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა თავის XVIII პლენუმზე მთელი სანეწველი დაუანერ მეხეველეობის, ამ მეტად მნიშვნელოვანი დარჯის ჩაპარჩენის ლიკვირაციის საკითხს. პლენუმზე ღრმ ჩრწენით იქცა, რომ საქართველოს შუშული და უნდა გახდეს კიდევ მრავალჯეროვან-რესტრული მეხეველეობის რესპუბლიკის ოქრო. დენა საბრძოლო ამოცანას და ლიკორ სიტყვად არ დარჩება ქართველ მეხეველეებისათვის. ისინი დღე საქმეს მტკიცედ აუწყობენ ნახევრად პარტიის დავალებას პირაზალად შეასრულებენ.

არახულ წარმატებებს მიღწევის მერეველობის მუშაობებს. ბევრმა მეფორდებ, მეხსატებ და მანქანათმშენებლებმა დღე ხანია უკან მოიტვიკვე მესხ ხუთწლედს და მეთათ ხუთწლედის ანარქოურ წრე იმობს, მოწინავეთა შორის არიან ისეთნი, რომელთა შრომითი თავდადება მეთათ ხუთწლედსაც გასცდა და ახლა ისინი მეფორტორებ ხუთწლედის ანარქოურ ელიტაში ასეთი ზღაბრულ შემართება, შრომის ასეთი დიდილოური ნაბიჭითა ქერ არც ერთ დროსა და არც ერთ ხანას არ ახსლეს. სტახანოვი-რი მოძიანა, რომელიც ქართველ ხუთწლედებში ჩაისხა, დღეს არახულ მამულებებს იძენს და ჩვენი სახელგანთი მუშაა ქლასის საქმეებს შროვან. დღის უფრო დიდ ვერავინ აღგება.

მრავალი შესანიშნავი ფურცელი ჩაწერეს ჩვენი ცხოვრების დღად მბიანეში საბჭოთა მეცნიერების, მწერტებმა, ხელოვნების მუშაობებს. ისინი თავიანთი უყოველდღური საქმიანობით მათ მხარდაშარს

დგანან, ვინც მატერიული დღვლიან ქმნის მეცნიერული მიღწევებითი, მალაშტატურული ნაწარმი მიხეზებით ხელს უწყობენ, ასწავლიან და უყოველდღური საქმიანობაში ემხარებიან სოცლისა და ქლასის შრომობლებს.

განა ჩვენი მეცნიერები ტრამუნტ ვა რეოგნულ ხუთწლედში რისხობის ახორციელებს „საქმეში მიღწეული წარმატებენი“ და მათთან ერთობით, მათ შრომითი მამაყობის მარჯვენას კრამ ვენახებში სახელგანთარობის სადგურად „ვენერა-8“ და „ვენერა-10“ მანტერა ვენერის მდებრ თანამგზავრებზე გაიგზავნა დღემდამდე.

ჩვენს ქვეყანაში გასულ ხუთწლედში ავიო მრავალი ფაქტორი, ქარხანა, ელსახეობა... დღეს ვკვცეს საფუძველი მისისა, რომ საბაყითი განვცხადებოთ: საქართველო იქნება წავთობის რესპუბლიკა ამის გარანტიას ვაძალდებს ქართველ მევენახეობა წარმატებინა. ქართველ მწიქს ფულში სხვა ბევრ საყეთისთან ერთად აღმონდა ნავთობის შესანსწავი სახაფობი.

ვინ იცის, კიდევ რამდენ ხუთწეს იტებს ჩვენი მბელაინი მწიქს ვინ იცის, კიდევ რამდენ შესანსწავლლობას შეიცავს ჩვენი შრომითელი კაცის გული და მარჯვენა ახალ-მეთათ ხუთწლელი პარტიის XXV ყრბობისა და შესანსწავლობა ფურცლებს გადაეჭრელოს და 1976 წლამდე დაიწვევა არახულ გამარჯვებაა წლები.

ახლა ჩვენი რესპუბლიკის შრომობლები მთელი ჩვენი ძღვეანობლი ქვეყნის მშრომობლებთან ერთად ცხოვრობენ და შეუბიანენ დღემდამდე მნიშვნელოვან მოვლენას — სკეს XXV ყრბობისათვის მზადების ვითარებაში. დღეს ჩვენი აღმართნი უდიდეს აღმავლობით სწავლობენ და განიხილვენ სკეს ცენტრალური კომიტეტის პროექტს პარტიის XXV ყრბობისათვის „სსს რკორის სახალხო მურერნობის განვითარების ძირითადი მიმართულებანი 1976-1980 წლებში“. ისინი გულდასმით ეცნობიან პროექტში დასაბულ საკითხებს.

სკეს ცენტრალური კომიტეტის პროექტში ნაიქვანია:

„იშეცვლიანობისა და ხარისხის ხუთწლელი ნიშნავს, რომ თითოეულმა საბჭოთა აღმართმა, თითოეულმა შრომითი კომიტეტმა გაიზიაროს ტესპირალად მეცნიერობის ზრუნვა თავისი საწარმოს, მშენებლობის, საბჭოთა მურერნობის, კომუნერნობის საქმიანობაში ხარისხობრივ მაჩვენებლებს განვითარებისათვის, დღენიდავ იფურცელდეს ხარისხის სახალხლებლად ჩვენი მურერნობის ყველა რაღმთა, თითოეულ საბჭოთა აღმართზე.“

მართლაც, გულში ღრმად უნდა ჩაიხტებოს ჩვენი პარტიის ეს შამაგონებულ სიტყვები თითოეულმა საბჭოთა აღმართმა, თითოეულმა შრომობთ კომიტეტმა.

პარტიის XXV ყრბობის მერე მიხედული გადაწვებებლებინა, რაც საფუძვლად დაედება დღად მევენახე-მევენახეობისა და ხარისხის ხუთწლედის გავრცელებისათვის და ხარისხის ხუთწლედის აღმართების პირადი ცხოვრებისა და მევენერების გაფურტქნის, ახალ გამარჯვების სანდორია.

პროლეტარები ყველა ქვეყნისა, შერბოლით!

დროშა

№ 1 (469) თბილისი, 1976 წ.

ურთიანე გამოდის 1928 წლიდან

კომუნისტური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და სპორტობრტორ-სამხსნავრო უარინალა

ხმ. კვ. მკ. მისი ბაზრობისა

© „დროშა“, 1976

მთავარი რედაქტორი რამეზ მარგანიძე

სარედაქციო კოლეგია:

გულნარა ხახაბია, თინათი ვაგოშაძე, (მწე. მთავარი), ოთარ დემეტრაშვილი, გურამ დონაშვილი, სერგო ღარიბიძე.

დინარა როდია, (მხატვარი-რედაქტორი), ლალი სულხანიძე, ილია ტახალა, უჩა ჯაფარიძე.

ტექნედაქტორი დავით ხუფიაშვილი

კორექტორი ტასო თაბორია

● მტკვრის მარცხენა სანაპიროსთან აღმართული კლდედან ცხენზე აღზევებული ვახტანგ გორგასალი გადმოსცემის თბილისს.

კლდის გულში გაჩრილი გვირაბების ერთმანეთის შეყოლებით დაქპიან ავტომანქანები, ახალი, ორაგინალოვანი დაპროექტებული გზას, რომელმაც მწიშნელწილიდან განტვირთა მანამდე ავტომანქანებით გადატვირთული სანაპირო, უკვე შეიჭრებინ თბილისს. შეიძლება ზოგიერთობა აღარც კი ახსოვოს დიდი სიმაღლეები და თავდადებული შრომა, რაც პიტალო მთის გულში გვირაბების გაყვანას დასჭირდა.

ჩემმა ბრძოლამ თავისი წვლილი შეიტანა ამ საწვინოვილი საქმეში. ბრიგადის წევრები უშვარბებს გვირაბებს მოსაპროექტებელ სამუშაოს დატრულებდით. მტკვრე უზუნუნდის დავალებს აიჩინაოდა შევასრულით და ახლა სახურბაოლის რაიონში მებრბოპოლიტენის მუნენებლობაში ვივით მოწაწილდობას.

სკკ ცენტრალური კომიტეტის პრიოტიტი ახალი საქმეობისაქენ ვცხიბობს. დღე, 1976 წელს ამ გამარცხვებათა ნათელი დასაწეის იყოს. ახალ წელს ახალი გამარცხვებები დავეცეობით!

მირიან შუმბურიძე,

გვირაბმუნის სამმარტოვლის მოპროექტების ბრიგადის ბრიგადირი.

● ოთხი შელის მამა ვარ. შერწან ოთხივე შელიმა მასახლე თავდადებული შრომით, არც მე შემწიცივნი თავის სახეობა მებრუნობს ციტრუსოვანთა პლანტაციებში მოპოვებული წარმტებობისთვის ღონისის ოძენით დამაქოდოვს.

ბრიგადაში 25 წევრი მყავს. ვახსულ სამებრუნეო წელს თითოეულ მებტარზე 28 ტონაზე მებტი მანდარინი მოვიწიეთ და სახელმწიფოს გემებით გათვალისწინებულ 245 ტონის ნაცვლად 850 ტონა ციტრუსები ჩავაბარეთ.

უფრადლები გაეცყანიო სკკ ცენტრალური კომიტეტის პრიოტიტი XXV ყრილობისათვის და მტკიცედ დავაქვეყნით, რომ 1976 წელს თითოეულ მებტარზე 80 ცენტრალი ციტრუსოვანთა ნაყოფი მოვიცვათო. პირობას შესრულება უნდა ამიტომაც არის, რომ მონაწილე წელს უხვი მონაწილისათვის ამოვიავივ დამებრეო თადარიგი. მალე გარკვეებული ენერგიით შევუდგებით საქმეს. შრომაში მოპოვებული ახალი წარმატებებით ვახსებლები დედასამშობლის.

ბრიგოლ ტიპარაძე,

ჩაქვის ღენინის სახელობის ჩაის სამებოთა მებრუნეობის ბრიგადისთი.

● ნემატურ მოვლენებთან დუნდობლმა ბრიგადამ, იმ სახელმწიფო კეთილმა მებრებმა, რომლებზეც ახლი ჩვენს რესპუბლიკაში ხორციელდება — გარკვეებული მალა და მონდობება შემშბბა.

ზოთილის დავალება 3 წელს და 6 თვეში შევასრულე. 8 ზაზის ნაცვლად 13 ზაზას ვესასებრები. წუნდაოდებლად ვქსოლ საყაბებს, სასარბოლებს, ავტობატრ აბრმუმს. თითოეულ დაზვაზე გემის მიხედვით დღეში 40-48 მებტრ საფებრბო ნაწარმს უნდა ვქსოვოდ. დებტურბოდ კი 50-60 მებტრს ვქსოვ და მომმარბებებს ათასობით მებტრ ზეგებობა ქსოვილს ვაწვებო.

როგორც იტვიან, შრომაში ზელდამშებნებ-

ლი ვებებები სკკკ XXV ყრილობას და საქმარბეოვლის კომპარტიის XXV ყრილობას.

ჩვენი შრომებები ახლა ღონდა სწავლობენ სკკ ცენტრალური კომიტეტის პრიოტიტის პარტიის XXV ყრილობისათვის. სსრ კავშირის სახალხო მებრუნეობის ვანეობარბების ძირითადი მიმართულებანი 1976-1980 წლებში.

გვერ არ არის, ახალი წელი ახალი სიბარბელის მომტბანი იქნება!

ლილა ბანაშვილი,

თბილისის საწარმოო აბრმუმის ვებრბობისის საქმეოვი სამმტვის მქსოვლო.

● მხურვალე მივტოვაც ქარველ ხალხს 1976 წელს. მიმდინარე წელი სიბარბელს მომტბანი წელია. ჩვენი ხალხი ახალი შრომითი და კოლტბერტი ახალგაზობით იბრბევის გემებების და ვალდებულებების აღმტბე. მებრუნდებრბებრბე, ჩვენი სახელოვანი მტრბობა კლდსა და ქნდებლბეცა, ქართული მეცნიერბობი ახალი შრომითი გამარცხვებბობ ენებტბანი სამებოთა ვანებრბის კომბრბისტური პარტიისა და საქმარბეოვლის კომბრბიტის XXV ყრილობებს.

შარწანდელი წელი ღირწმუნანწანევი იყო საბებოთა მეცნიერბებისათვის. მოთღვს ჩვენს ქვეყანაში დიდი ზებობი აღინიშნა სსრ კავშირის მეცნიერ-

ბრბობა აკადემიის 250 წლისთავი. პარტიამ და მებრბობამ მაღალი შევასება მისცეს სამებოთა მეცნიერბების მოღვაწეობას. ამისთანვე ახალი, ცხოვრბობით ნაკანანავები ამოცანებბი დღესახებ მბო. იმედბია, რომ ამ ამოცანათა გადამტბარბო თავის სიტყვას იტვიან ქართული მეცნიერბებიც.

ვულოცავ ახალ წელს ჩვენს ხალხს, უყვალა შრომბობს — მუშას, ინგელიზებციას, ქმრბეოვლ მეცნიერბებს... თითოეულ ოქმას ვუსურვებ ქამბ რბობობას და ბუნდებრბების; ვუსურვებ რომ 1976 წელი უფრო ზებვიან, უფრო ზებდებრბი უყოლიდობს ჩვენი დიდი სამშობლისათვის.

ლილა ვიჟა,

საქმარბეოვლის სსრ მეცნიერბობათა აკადემიის პრეზიდენტი.

● ახალი 1975 წელი გამარჩეული და მნიშვნელოვანი წელი იყო ჩემთვის. გამოაკვირე დღეების ჩამდინამე ცალკე და უცანსოდ ირიწლის შემოქმედებითი მიღწევებისათვის რუსთაველის პრემია მომინება.

ამირჩვის საპალაო საბჭოს დებუტატად. მრავალის ახალგაზრდებისა ლიტერატურამ განსაცდია ჩემი კრებული „ვანის სიმფონია“.

საახალწლოდ გამოსცემლხა „მერხისა“ დებედა ჩემი ახალი ლექსების წიგნი „შევაწე წილწა“.

შემოქმედებითი გეგმები არასოდეს შეჩინა; მაქვს მხოლოდ იმედები, მოლოდინი და მზადება... ურჩაოდ „იროზის“ მეთივების უკუსრებე ბედნიერ, მზარაოდ ახალ წელს, უკუსრებე არასოდეს დაკარგოდე კიბისთვის ხალისი და ინტერესი.

შოთა ნოინიანიძე,
რუსთაველის პრემიის ლაურეატი.

● ჩვენი რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის შრომებზე არასული წარმატებები მოაბიჯე მეტბე ხუთწლიანი დამაბიჯებელ წელს. ჟერ იყოლა, მეჩამებმა სკვერეოდ ვესახელეს სარკირდი მისაღვლის მოყვანილი, მეტბე, კუდი კომპარტი პიობების მიუბედავად, ქართულმა მევენახეებმაკ თქვეს თაფიანი ვეკაცური სიტყვა და სარკირდი მისაღვლი გაგვხატარს. არც მეხელეობს მეურნეებიათ თავი, არც უმცირესებს, სემშობლის წინაშე არც მხენე-მთესველები დარჩენიან ვეღვი.

ჩვენი ბივივა და ერთ დროს ჩხოროწყუს რაიონში ერთ-ერთი კომარჩენილი ბრიგადად იფულოდა, ახლა ეს კომუნისტური შრომის ჩამოტევის საბატო სახელს ტარებს. შარამ თითოეულ მეტბერზე 24 ცენტნისი ნიკუ-ვალა 39 ცენტნერი სიმინე მოჰაწივი. მეტბე ხუთწლიანი ვეგმით უნდა მიგვეღოს 285 ტონა სიმინის მარცალი, ფაქტურად 447 ტონა მარცალი ვაწარმოეთ.

არც მომაველ ხუთწლიანი შევირცხენილი თავს. სკვე ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდი ვთავალისწინებულა, რომ საქრთველოში 21-24 პროცენტი ვაგადილი სოფლის მეურნეობის. მილოანი პროდუქციის საშუალო წლიური მოცულობა

13.03

შალაიმი სინინაძე,

ჩხოროწყუს რაიონის უსტავის კარისის საბელობის კომუნურნეობის ბრიგადირი.

● გვიდა 1975 წელი — მრავალ სიციხისა და გამარჯვებათა წელი.

მრავად, რაიონის ერთ-ერთი წვერი მეცა ვარ, წლიური ვეგმით ვთავალისწინებულა 8 900 ტონის ნაკვალად სახელწერი 9 600 ტონაზე მეტი ქვანახშირი მისცა. მიუხადა ჩვენმა კოლექტივმა სასახლო მანერნელებით დამაბიჯარ მეტბე ხუთწლიანი დამაბიჯარული წელი, შახტის მწკრივებებმა მრეწველობის ნავარაუდები 154 000 ტონის ნაკვალად 165.000 ტონა ქვანახშირი მიწარადეს.

მიბარანდა ახალი წელი — მეთაუ ხუთწლიანი საფუძვლის ჩამერული წელი. მე და ჩემმა მეგობრებმა ვადაწვევითი, რომ არი თვის ვეგმა სკვე XXV ყრბობის გახსნის ვადა დღეს შევასრულეთ, მთელი წლის ვადავლებს კი 7 ნომერისათვის ვაგვალდებო.

ჩვენი რესპუბლიკის შრომებებს მინდა ვულოდიად მივულოცო ახალი წლის ვადავმა.

ბედნიერების მომტანი წელი იფის ჩვენთვის 1976 წელი!

ანატოლი ციბა,

ქვანახშირის საწარმო ვაგრითივხა ტექვარჩელო“ ლავობის საბელობის შახტის მწკრიველ-ამწმუნელი, უსტავის რბენისანი.

● დიდი ბედნიერება მამდა წილად: მეტბე ხუთწლიანი დამაბიჯარებელ წელს სახელწერი პრემიის ლაურეატობა მომინება. ეს მაღალი ჭოღლი თადადებულე შრომით დავიმსახურე. ხუთწლიანი ვანავლობაში ჩაის სარკირდი მანქანით 300 ტონა „მეწარე“ იჭრა“ მოგროვებ. მარტო შარშან ვეგმით 44,9 ტონა ნიღელეულა უნდა მიმეჭიოდა, ვარკეიტეხული ქალი შეუბრებ სკვემის წლის ბოლოსათვის 78 ტონა მაღალხარისხიანი ქართული ჩაის ფიოთი. ლო ვაგვაგე.

● ათი წელა რაც ცხინვალის ელექტრობი-მანქანების ქარხანაში მეტრდავდ ვეშუბო. თავის ვეგმაში ნუ ჩამოამართვეთ თუ ვიტყვი, რომ ამ ხნის ვანავლობაში არასოდეს შემირცხენია თავი. მეტბე ხუთწლიანი ვადავლები პირნათლად შევასრულე, ახლა მეთაუ ხუთწლიანი მისის თვის ანვარიზში ვეშუბო.

ჩვენი ქარხნის კოლექტივში ახალი შრომითი აღმაგებლა გამოიწვია სკვე ცენტრალური კომიტეტის პროექტმა XXV ყრბობისათვის. პროექტში მოცემულა ჩვენი საშობლის შემდგომი მშლარი აუვაგების მეცნიერულად დასაბუთებელი ცრკული პროგრამა. სკვე XXV ყრბობის და სა-

ქართველის კომპარტიის XXV ყრბობის ქარხნის კოლექტივი დარსტულად ვეგებმა; მეტბე ხუთწლიანი ვეგმა ვადაბარბებით შევასრულეთ, ახლა მეთაუ ხუთწლიანი ზუღდებების დასაყრბად ვებრბით. ამ ბრბოლის გზაზე 1976 წელი, დავ, ჩვენი ხალხისთვის ახალ გამარჯვებათა და ახალ ბედნიერებათა მომტანი წელი იფის გილოცავთ ამ ბედნიერ ახალ წელს!

ლევან თეაძევი,

ციხნვალის ელექტრობიომანქანების ქარხნის მუშა.

სახელწერი პრემიის მინიჭება და სკვერეოდ დაფასება კიდევ უფრო მეტს ვაგალებს. ჩემი მიზანია, ხუთწლიანი პირველ წელს, სულ კიტრა, 80 ტონა ჩაის ნიღელეულ მარკირდო, მიმდევრე წელიში კი უფრო და უფრო ვეზარდი ეს მიმეწეგნებო.

ახალი წარბატებებისკენ ვეგებობს საბელობა ავკშირის კომუნისტური პარტიის XXV ყრბობის და საქრთველის კომუნისტური პარტიის XXV ყრბობისა. წინ დიდი და ნათელი გზებია ვაგვალელო.

გილოცავთ ახალი ხუთწლიანი პირველ წელს — 1976 წელს, ქიბრფასო თანამემამულეწო!

● ვასულმა წელმა ქართველ კინოშუამკებს ბერის სისარული მოგვცანა. მეტბერე ვაგვამარჯვე, მოკიოვითე აღიარება; სკვერეოდ ჩემთვის ვასული წელი იბით იყო ბედნიერი, რომ ჩემმა ფილმმა „ფირსის-მხა“ მსოფლიოს აწვალა ვეყანი მოიარა. მას დიდი წარბატება ვედა წელად, ამ ფილმის მეშვეობით კიდევ უფრო მეტი ქვეყნისთვის ვაგდა ცნობილი ნიკადა ფირსისანავილის გენია.

შარშან მწერალ რ. ინანშივილიან ერთად დამწერე სენერია ფილმისათვის „ქვიშანი დარბაზიან“; ეს ფილმი ჩვენი თანამედროვეების, აღაშნის სარკირე არბის მხენებელთა ცხოვრების ასახავს. ფილმის ვადავება უფრო ვაგვიწე. იგი ჩემს დადღესღობაში — ვანებში იქნება ვადავებულე. ფილმი ეყრანე წელს ვამოვა.

ქართველ კინოშუამკების სახელით სულითა და გულით ვულოცავ ქართველ ხალხს, ურჩაოდ „იროზის“ მეთივებლბს ახალ წელს. დავ, ეს წელი ბედნიერების წელი უფაფილუსი ყველა საქრთველისათვის. ქართველ კინოშუამკებს უკუსრებები კიდევ უფრო მრავალფეროვანი და მაღალმეტიერი ფილმებით ვაგვამარბნიოთ მივურებებო.

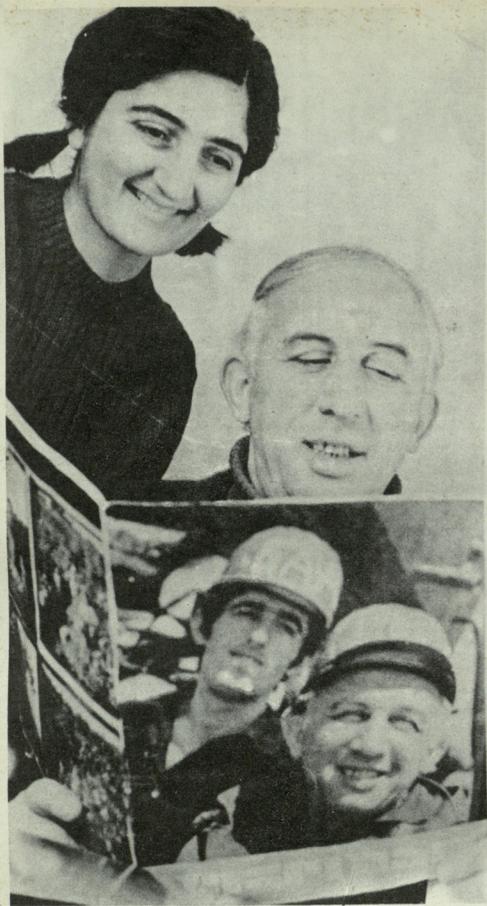
გიორგი შენგელია,

კინორეჟისორი.

საქ. სსრ კ. პარტიის
სახ. სახ. რესპუბ.
გიორგი შენგელია

● კომიშანი ლაშინი,
წელწეების ჩაის საბეობა მეურნეობის მექანისატორი, სსრ კავშირის სახელწერი პრემიის ლაურეატი.

ჟურნალ „დროშის“ რედაქციას

მიღიეთ თქვენი გამოგზავნილი ბარათი და ჟურნალი „დროშა“, რომლის ფურცლებზე მოთხრობილია ქართველი „ბაქალა“ შრომა და ცხოვრება. ჩვენი პიუბლიკები გახანა თქვენა ურადლებამ წარმოდგენილი ვაკვს რა სი საუბლს მოგვჩვენებს ჟურნალის ეს ნომერი ჩვენს დიდებს, შვილებს, ცოლებს, დებს, ძმებს, ახლობლებს.

დასა ჩვენ ვშრომობთ, ვშრომობთ თავდაუზოგავად: თქვენ ჟურნალში გამოქვეყნებულმა ფოტომოთხრობამ მტკიანი ძალა შემატა ბიუბებს. ისინი კვლავაც ძალ-ღონეს არ დაიზურებენ, რათა პირადად შეასრულონ საშრომლო-საოცის მიცემული სიტყვა.

გილოცავთ ახალ წელს! თქვენი ჟურნალის საშუალებით გვიან მივუღო-ოთ ჩვენს შვილებს, დიდებს, ცოლებს, დებს, ძმებს, მეგობრებს და ჟურ-ნალ „დროშის“ მკითხველებს ახალი წელსადი.

დაე, ფეხბედნიერი იყოს ახალი, 1976 წელი ჩვენი ხალხისათვის!

„საკაპმშენის“ უფროსი — ანზორ დავლიშვილი
პარტორგანიზაციის მდივანი — ნუზარ მამულაძე
ტისისკრელია ბრიგადის ხელმძღვანელი — ვალერი რუხაია

საქონლს: უსტკეობს სადამო საბჭოს დეპუტატი თამაზ შიომშელი და ანზორ დავლიშვილი.

ბინდო დაჯამის ფოტო.

გერმანიის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის გადაწყვეტი-ლებით ვიღებდნენ პაიკს კავშირში კომუნისტების კონტრესტუტ კასტრუქტორად მიუგზავრება. იგი პარველად მოსკოვში — საბჭოთა კვეენის ეტლში ჩადის, სადაც საუბრად დაამხებს ექსპლუატატორთა მალაუღლებმა ცნობილ წირად მიუდანს იმის ინტერნაციონალის ხმა, რომლისაც კრემლის კორპორატი გამოსცემენ.

სახელგიათ ბოლშევიკური პარტიის დამაარსებლისა და ბელადის ვ. ი. ლენინის გაცნობა ვ პიუბლიკის დიპლომატურული წესის წესის მოქ-ტომბრის გერმანიის კომპარტიის ორი წარმომადგენელი — ვალენტინ მილი და ფრიდ ჰეიკერი მიწვეული იყვნენ კრემლში. ორივეს ცხოვრებაში ეს დიდი მოვლენა იყო. უოფილი სამეფო ბრწყინვალეების ადგილებში მათ უზარალოდ ჩაქმული, დაბალი ტანის მამაკაცი შევიდა. მის სახეზე მხოლოდ, მოლოდინი იჯდებოდა და მაღალი შუბლი მკვეთრად გამოირჩეოდა.

ეს იყო ლენინი!
იგი სადა, გულითად მანერით ესალმება გერმანულ სტუდენტებს, მათს შრო-მლოერი ენაზე ეთიხება განზრახულობისა და მგზავრობის შესახებ და იმსახე, კარვად მოეწვევს თუ არა მოსკოვში. ლენინი დიდი პატივისცემით დაპირაკის კლარა ცუტკინაზე და დანტერტესტულა რამდენიმე წელს წინათ გაცნობილი გერმანული ამხანაგების მუშაობითა და ცხოვრებით ვ. პიუბლიკის ცხადი ხედ-ბა: ისინი სათრ, კვეინი მეგობრის გვერდით არიან, რომელიც მუდამ შუად არის, დაჯემბაროს. უეტვის მეგობარს ვერც ინატრებს!

ლენინი სხვისი სიტყვის მოსმენის ხელოვნების დიდოსტატია. ხანდახან თუ ჩაურთავს მოყუდ კიბუხებს, აქვს იშვიათი უნარი — დაეპიროს სხვის მიერ წარმოქმული სიტყვის ძირითადი არსი და სტუდენტებსაც ვეულოფერი მინ-შენდლოვანი შეიტყოს.

ვილჰელმ პაიკ და ფრიდ ჰეიკერი ლენინს უუვებთან გერმანიის საერთო პდემოკრატიისა და შრომელი მოსახლეობის შორიდ გვიკივების შესახებ, საკუთარი პარტიის წარმატებებსა და მის წინაშე აღმართულ სინდლევებზე.

ლენინი იმ დამამთა რიცხვს ეტუფნის, რომელთაც შეუძლიათ ნაოლად, ცხადად წარმოადგინონ პარტიის მუშაობისა და თავისი ცხოვრების უფლებე-ბისათვის ხალხის ბრძოლის სურათი. იგი პატივისცემით დაპირაკის ახალ-გაზრდა კომუნისტურ პარტიაზე და გერმანიის მუშათა კლასის ორივე წარ-მომადგენელს ჭიჭიხას რჩევას აძლევს მომავალი მოღვაწეობისთვის.

თუ რიგობს ზრუნავს ლენინი თავისი პარტიის აღზრდაზე, ამის მოქმენი გახდენ ვ. პაიკ და ფ. ჰეიკერი ლენინთან საუბრის დროს მოსკოვში გამარ-თულ პარტიულ კრებაზე. ლენინი უზარალო ენით დაპირაკის საბჭოთა სა-

საქონლს
და
საქართველოს
სსრკ-სთვის

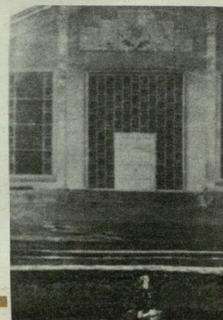
საქონლს
და
საქართველოს
სსრკ-სთვის

საქონლს
და
საქართველოს
სსრკ-სთვის

● ჩვენს რესპუბლიკაში ამას წინათ დაამზადეს ფერადი მინა-მოზაიკური ფიგურა, რომელზედაც შენობათა მო-საპირაკებულად გამოიყენებენ.

ამ მსუბუქი და ლამაზი ფიგურით მალე მოართვება მტკრის სადგურე-ში, მაჩისკვეთა გადსასვლელში. ახ-ლად აშენებულ სხვადასხვა საზოგ-დობრივი ნაგებობებზე.

● შორანს უურჩინის საერეორო მო-სავლის მოყვანაში თავი ისახებენ გურჯაანის რაიონის სოფელ ჩუღლა-ყის მევენახეებმა. თითოეულ ჰექტარზე მათ 78 ცენტნების ნაყვლად 108,8 ცენტნერი ურეკენი მოიყიეს, 3 300 ტონის ნაყვლად სახელწი-ფის 6 874 ტონა უურჩინი მიჰყიდეს და ამ მონაცემებით რესპუბლიკაში პირველი ადგილი დაიკავებს.

ვანუაშვილი ვიქსი შენსეზისაშვილი დანიელი

ვალტერ ბარბელი

გერმანელი შვერალი ვალტერ ბარბელი (ვღრ) ცნობილი როგორც გერმანიის რევოლუციური მოღვაწეთა ცხოვრებისა და ბრძოლის შესანიშნავი მხატვარი; მან კარლ ლინნებტის ცხოვრებასა და მოღვაწეობას ვრცელი მონოგრაფია მიუძღვნა. პოპულარულია აგრეთვე მისი ნაწარმოები „ერის ბიოგრაფია“, რომელშიც ასახავს ერსტ ტელმანის ცხოვრებას.

წიგნში „ეპიზოდები ვილჰელმ პიუსის ცხოვრებიდან“ ვალტერ ბარბელი საინტერესოდ მიგვიჩვენებს ვ. პიუსის მოღვაწეობაზე, გვაცნობს ღირსშესანიშნავ ეპიზოდებს მისი ცხოვრებიდან.

გვებუდვით ნაწვევებს წიგნიდან „ეპიზოდები ვილჰელმ პიუსის ცხოვრებიდან“.

ვალტერ ბარბელის სალიტერატურო მისი გამოსვლის დასაბუთებელი ერთადერთი უმცირესი ზოგჯერ წამოაბიძგის ვიქსი. შედეგად ცნობილია ისეთივე ზოგი მხარის ეჭვებს ან ახალ სახეურები ღირსსმეტყველებს. ახარცე თბის, რომელიც არათუ ეჭვის თვალთუ იყურებენ ან ღირსსმეტყველებს, არამედ გადაიღვი უარყოფენ კიდევ.

— შეძლების ღირსი მოწინააღმდეგე ითვლება პიუსის მხარდრულ დაწინაურებულ მუნსონს — ეკითხება ვილჰელმ პიუსი თარქიანს.

— დაილოდე საბოლოო სიტუაციაში
მართლაც, რომ ჩინებულად შესწავლი ღირსი მოწინააღმდეგე ვიქსი, ეჭვად ვი ფატიბო მისი უმცირესობა არაფერზეა. ვ. პიუსი გვამცნობს ღირსის უნარს — ცხოვრებისეული მავალთვითი ადამიანის წინა პოლიტიკაში დარწმუნოს.

სანარჩლოვად გვამცნობს ვილჰელმ პიუსს ღირსის საუბროს ირატორია — სადა, დამაჯერებელი მტყვევლებით ხილავს წმინტებს.

ღირსი კვლავ გამძიმების დროს გერმანულ ამხანაგებთან საუბროსათვის. 1921 წლის 10 ნოემბერს ვ. პიუსი და ფ. მტყვერი ღირსის საშუალო ოთახში მის პარტიკულარს სხედან. კრემლის ბრწყინვალე ფონზე ეს ადგილი ძალზე სადავ გამოიყურება. მისი უღამაჟესი მორთულობა — წიგნები რუსულ, გერმანულ, ფრანგულ და ინგლისურ ენებზე ღირსი რუსული სიტყვის ოსტატია, ამასთანავე წერს და კითხულობს გერმანულად, ინგლისურად, ფრანგულად. კეთილზე დაკიდებული ჰქვამის რუკა აჩვენებს დედაბაშის მდებარეობას. სადავ მიივარების სათავეში მუშობს და ვლტერბი უღვანან. იქ მხლანობა შუგრა რუკის ზოგიერთი წილივად გახაზულ დავიდებურ მდინარეებს —

— აი, აქ აღმართავთ პირველ სოციალისტურ მდინარეს დასაბუთებულ — ამბობს ღირსი, — კომუნისტი ხომ ეს არის საბჭოთა ხელისუფლება პიუსს მთელი ჰქვამის ელტერბოვაცია!

თავდახალხობა და მორიდებულობა ღირსის ნებას არ აძლევს, ნაზი გაუხვან იმ ვარტეზობას, რომ ჰქვამის ელტერბოვაციათვის ვენას მისი ინვიტაციით შეეშენა. იგი საბჭოს ამბავებს წინასწარმეტყველებული სიტყვებით: თუ რუსეთი მიდრეკილად იქნება და ძლიერი ტექნიკური მოწყობილობის მშობი ქსელი დაიფარება, მაშინ ჩვენი კომუნისტური მურეულობის მშენებლობა სანიშნოვად გახდება მომავალი სოციალისტური ევროპისა და აზიისათვის.

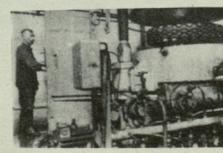
გერმანულიდან თარგმანა
ლ. შაბაძის მიერ

● ევარდის რაიონის სოფელ ენი-სელში გასულ საშენებლო წელს მუშაობში ჩადავ კიდევ ერთი ახალი ღირსის ქარხანა, რომელიც საუბროსო თანამედროვე ტექნიკით არის აღჭურვილი. ენისელის ღირსის ქარხანას შეუძლია ყოველწლიურად მიიღოს და გადამამუშაოს ათი ათასი ტონა ურთქენი.

● სავარჯის საბურავების შემკეთებელ ქარხანაში დიდგვა ახალი ვულკანიზატორი „33-10 დ“, რომელიც ყოველ ცვლით ორჯერ გაზარდა საბურავების შეკეთების რაოდენობა და მნიშვნელოვნად ააშალა მათი ხარისხი.

სავარჯის საბურავების შემკეთებელ ქარხანა ახლა დიდი მოწონებით სარგებლობს მშობლებში.

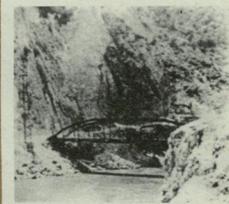
● სახელმწიფო საბურავთა კომისია ღირსის ნიშნით მანქანა „უბამ-2“ ტიპის ჰიდრული მტყვრე მანქანას, რომელიც ფოთის მიდრეკილად ნიადაგის მანქანაშენებელმა ქარხანამ გამოშვა.

მანქანა გათვალისწინებული ნაღველებსაც არჩებს, გუბურების წყალსაცავების გასაწმენდავ, პატარა მდინარეების ფსკერის გასაწმენდავ, ქაბურღების ამოსაბრუნებლად. ფოთში დაშავებული მანქანით იგვანება იუგოსლავიაში, ბულგარეთში, რუმინეთში, კუბასა და სხვა ქვეყნებში.

● ცაგერის რაიონში, მდინარე ლაქანის ხეობაში დიდი მოწონება დამსახურა მინერალურმა წყალმა „სულდრამ“, რომელიც ორბულ-ლაშაქალის გზიდან რამდენიმე კილომეტრის დაშორებით ამოიხუხუხებს.

დაიწყო წყაროსკენ მიმავალი გზის მშენებლობა. მომდის ვულკანის ამოსული მინერალური წყალი ძალე ჩაღვება მშრომელთა სასახურში.

● სკაბულოის ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს თბილისის სპეციალურ საცონსტრუქციო და ტექნოლოგიურ ბიუროში დარწმუნებად მარკეტების ატრექციონა მოწყობილობის სპეციალურად ქარხანის დაპროექტება. ასეთი დანიშნულების ქარხანა ჩვენი ქვეყანაში პირველია, იგი სოხუმში აშენდება.

ქარხანაში გამოიშვებენ ქაჭურს კარტულებს, სადავ ატრექციონა მოწყობილობის, სარკისებურ დაბი. რისთვის, ატრადრუმებსა და მალ-მარკეტისათვის სპეციალურ სხვა მოწყობილობებს.

● შარშან აქარის მადლობით რაიონში ბევრ ახალ შენობას ჩამოსწნეს ხარაჩობები. შუახევის რაიონულ ცენტრში მწიობარში ჩადავ კეთილმოწყობილი საავადმყოფოს კომპლექსი. საყოფაცხოვრებო მომსახურების სახელისონი, ავტოსადგომი, აღმინისტრაციული შენობა, ახალი სავაჭრო ცენტრი. რაიონს შეემატა კეთილმოწყობილი საშუალო სკოლა და სასოფლო კლუბები.

ქართული სამხარული სამხარული სამხარული

ირაკლი აბაშიძე,
ქართული სამხარული ენციკლოპედიის მოავარი რედაქტორი

ამოვიდა ქართული სამხარული ენციკლოპედიის პირველი ტომი. ამერიიდან გამოვიდა ხალხი ამ კულტურული ტრების გვერდით დასა, რომელთაც ეროვნული ენციკლოპედია აქვს.

ქართული სამხარული ენციკლოპედია გამოდის საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებით. ამ გამოცემის დიდი კულტურულ-ისტორიული მნიშვნელობის ფაქტი ჩვენი პარტიის ბრძნული ლენინური პოლიტიკის ნათელი ილუსტრაციაა, მისი ცხოველყოფილი ძალის კიდევ ერთი დადასტურება. მართლაც, რამდენ ათეულ წელს ითვლის ქართული ენციკლოპედიის შექმნის იდეა! ქვე კიდევ XX საუკუნის დასაწყისში ეროვნული მეცნიერებისა და კულტურის მომდევნებამ გახადა თვალსაჩინო ქართული ენციკლოპედიის შექმნის აუცილებლობა. ენციკლოპედია და ლექსიკოგრაფიული საქმიანობის ხომ იდეა ხის ისტორია ქონდა საქართველოში. გავისწოთ შუა საუკუნეებში ფილოსოფიურ-თეოლოგიურ თუ საისტორიო-მაგიკურადილ ობიექტებზე დაწერილი ენციკლოპედიური ხასათის კომენტარები: იურტი მეცარის, იანე პეტარის, ასპენ თეოლოგის სხვა სამეცნიერო ცნობები და განმარტებები; სუბანა-ნაბა ორბელიანის „ქართული ლექსიკონის“ უღიფთო ჩოლი საეციკლოპედიო-ლექსიკოგრაფიული მეცნიერების განვითარებში; იანე ბატონიშვილის ენციკლოპედიური ნაშრომი „კალმასობა“, რომელიც მანამდე იყო ცოდვის თითქმის ყველა დარგს მიიცავდა; „სრულ-ქართული ენციკლოპედიური ლექსიკონი“ (4 ტომი), რომელიც მე-19 საუკუნის ბოლოს გამოვიდა და კიდევ მრავალი სხვა ფაქტი. სწორედ ამ მდიდარი ტრადიციის გამო რუსეთში მოღვაწე ქართველი მეცნიერებმა აღქმისადმი ცვატარების, ვასილ პეტრიაშვილისა და ალექსანდრე ხახანაშვილის მეთაურობით გადაწყვიტეს „საქართველოს ენციკლოპედიის“ გამოცემა. შეიქმნა საფანგებო ამხანაგობა, შეუდგა გამოცემის პროგრამა, მაგრამ იდეა იჯდა დარჩა... ამ პატრიოტული საქმის განხორციელებისათვის მანამდე პარიზებში“ სასურველი არ არსებობდა.

საქართველოში სამხარული ხელისუფლების დამყარების შემდეგ საერთო კულტურულმა აღმავლობამ, მეცნიერული მუშაობის ორგანიზებისა და სისტემატურმა ხასათმა კვლავ დღის წესრიგში დააყენა ქართული ენციკლოპედიის გამოცემის ხასათი. 80-იან წლებში კომუნისტურმა პარტიამ და სამხარული მთავრობამ მიიღეს გადაწყვეტილება „დიდი ქართული სამხარული ენციკლოპედიის“ გამოცემის შესახებ. მომზადდა გამოცემის სიტყვანი, რედაქციამ დაასრულა პირველი ტომური მუშაობა, მაგრამ ეს დიდი ეროვნული საქმე მანვე ვერ განხორციელდა — თანე იმის პოლიტიკური იდეა და სხვა ხასის მატერიალურ-ტექნიკურმა სიძნელეებმა, ბეჭდვით მუშაობისა და მასზე გამოცემებზე მუშაობა შეწყდა.

ხის შემდეგ ჩვენმა ხალხმა ვიგანტური ნახებები გადავდა ეკონომიკისა და კულტურის, მეცნიერებისა და ტექნიკის დარგში. ვანჯრომად ამაღლდა ცხოვრების დონე. სამხარული ხალხის სამეცნიერო-ტექნიკურ და კულტურულ პროგრესში ჩვენმა რესპუბლიკამ მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა. ამ საერთო აღმავლობის ფონზე ნამდვილად რეალური გახდა პირველი ქართული ენციკლოპედიის გამოცემა. და აი, ქართული სამხარული ენციკლოპედიის სპეციალური სამეცნიერო რედაქცია ჩვენს პარტიასა და მთავრობას უდასტავებია პირველი ტომის გამოცემა, მრავალი წლის მიმე და რთული მუშაობა ხასისუბნისგან სარგებლობის ერთი მოსაყდის წარსტადებით დაგვიკავშირებს. ქართული სამხარული ენციკლოპედია სოციალ-ეკონომიური, სახეუბისმეტყველო და ტექნიკური ცოდნის სისტემატურული კრებულებაა, იანამდროვე

ტომის უნივერსალური სამეცნიერო ცნობარია, რომელიც ხასახვს ადამიანის ცოდნისა და პრაქტიკული საქმიანობის ყველა ძირითად სფეროს. იგი მრავალტომიანი გამოცემაა და მოიცავს 70 ათამდე ტერმინ-სტატუსს. ჩვენს ენციკლოპედიამ გამოუშვა: „სსრკ ხალხთა ისტორიული წარსული და აწინეო სამხარული ენციკლოპედია“ და სხვა სოციალისტური ქვეყნების მსოფლიო-ისტორიული მიღწევები ეკონომიკისა და კულტურის, მეცნიერებისა და ტექნიკის დარგში; საერთაშორისო კომუნისტური, მუშათა და ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის განვითარების ისტორიული გამოცემა; სამხარული ენციკლოპედიის კომუნისტური პარტიისა და სხვა მარქსისტული პარტიების მიერ რეგულაციურ თეორიაში შეტანილი წვლილი; სსრკ ხალხთა ძმისა და ურდვევი მეგობრობა, ლენინური ეროვნული პოლიტიკის განმარტება, სამხარული რესპუბლიკების ერთ მრავალრიგოვან სოციალისტურ სახელმწიფოდ გაერთიანების ისტორიული მნიშვნელობა; სსრკ ხელმძღვანელი და წარმმართველი რელი კომუნისტური საზოგადოების მშენებლობა.

დიდი ადგილი ითმობს საზოგადოების ქვეყნების პოლიტიკურ ისტორიას, ეკონომიკას, კულტურას, საზოგადოებრივი ურთის განვითარების ძირითადი მიმართულებებს; ნაწილებში კაბატალობის მსოფლიო სისტემის კრიზისის განმარტება, კოლონური სისტემის რღვევა და ახალი დამოუკიდებელი სახელმწიფოების გაჩენა... (ქმე, 1 ტ. შესავალი წერლი).

ჩვენს ენციკლოპედიამ განსაკუთრებით დარღოდ აისახა ეროვნული მხასა-და. ქართველი ხალხის მრავალსაუკუნოვანი ისტორია, მისი ბრძოლა სოციალისტური რესპუბლიკის მიღწევისათვის; საქართველოს სამხარული სოციალისტური რესპუბლიკის მიღწევის ეკონომიკის, მეცნიერების, კულტურისა და ტექნიკის დარგში. ქართული მხასადა დღემობს 20-ათამდე მეტი სტატია და მთლიანად მიეძღვნება ერთ-ერთი ტომი.

ქართული სამხარული ენციკლოპედია მთავალი მეცნიერული დონის გამოცემაა. მის შექმნაში აქტიურად მონაწილეობდნენ საქართველოს სამეცნიერო და კულტურული ძალები, ჩვენი რესპუბლიკის მეცნიერთა დიდი კოლექტივი და შემოკრებებითი ინტელექტუალი. ქვეს სტატეების ავტორები არიან ხსელ-მოხვეული მეცნიერები, მრავალი სტატია სარეცენზიოდ ეგზავნებოდა მნიშვნელოვან სამეცნიერო ცენტრებსა და სპეციალისტებს. ქვეს პირველი ტომში ვიკლავთ გადნობის იანე რეკონსტრუქციის, კორნელი კეკელიძის, სიმონ ჯანაშვილის, ეგრნორტ ქიქოძის და სხვა აწ განსწავლული გამოჩინელი ქართველი მეცნიერთა წერლიებს, რომლებიც მონაზადებულთა ენციკლოპედიისათვის მონაწილეობდნენ, მაგრამ ამ დღემდე მთავალი მეცნიერული დირბენტება აწ. მუშაობის პროცესში მთავალ ვაჭრებში სამხარული რედაქცია და უსტორული ენციკლოპედიისათვის, განსაკუთრებით სამხარული რედაქცია-პოლიტიკური და სამეცნიერო-მეთოდური საქარდნი ეკონომიკისა და სპეციალური ენციკლოპედიის“ (მთავალი გამოცემა), რომლის კოლექტივსაც დიდი დამატება გავაწიო.

პირველი ტომის შემდგენილი დიდი რაოდენობის ქვეს სამეცნიერო საკონსულტაციო სამხარული და სტეტიების, მათი მომავალში ძალზე სერიოზული და მნიშვნელოვანი სახეუბი ილილი მომდებარე ტომების გამოცემადა.

პირველი ტომი დაიბედა საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს გამოცემლობის, პოლიტიკურისა და წინეთი ვაჭრების სამხარული სახელმწიფო კომიტეტის ბეჭდვითი სისტემის კომისიაში, რომლის მუშაობა ქვესის და მადლობის მეტი არსებობის ერთი მთავალი და დიდი ხასის სუვერენითა და რედაქციის კეთებისათვის, ქვეს თანის დამაზი და ტექნიკ სტატეტი რედაქციის.

ქართული ენციკლოპედია პირველად გამოდის; პირველი სიძნელე და დასრულებული კოლექტივის ახლავს. ეს სიძნელეები ახლა დასრულებულია, გამოცემა — შემდეგში. პირველი ტომი მთავალად დასრულებულია.

კეთილი იყოს მისი ზეა ქართველი კაცის გულამდე!

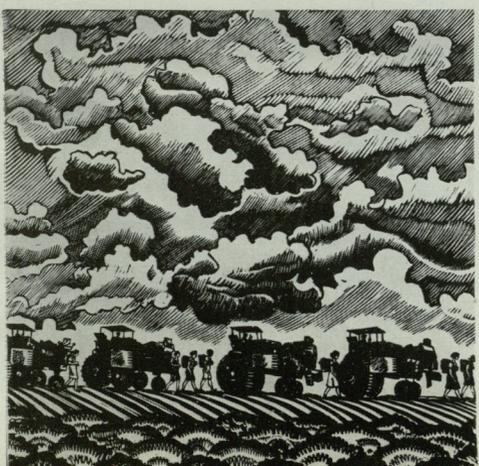
მეცნიერული
გიგანტობა

ს ცინცაძე — „მღესაფები“.

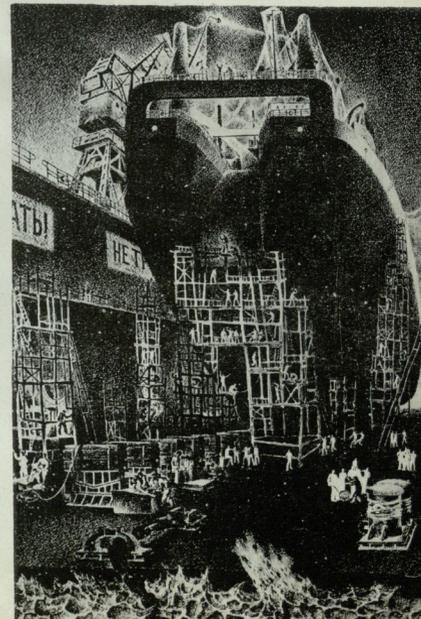
ლიქუა უკოაქ

მხაბვართა რესპუბლიკური
გამოყენიდან

ვ კუთათელაძე — „ჩაის პლანტაციისში“.

მ. დოღენჯაშვილი — „გემომშენებლები“.

ეროვნული
გრაფიკის ცენტრი

ა. ფარქოსაძე — „ბაბის მშენებლობაზე“.

რ. კაკაბაძე — „სოფლის ღრია“.

ლილია
რეზა
რეზა

მხატვართა კლასიკული სახელობის
გამოფენიდან

კავკასი

1

როცა ზაფხული — მზეთუნახავი, —
ვით ვენიანი,
სატრფია,
გვეორდება, —
დაცვილი ფთოლით ჩემი ჩურჩულით,
თვალტრემლიანი
და სევდიანი

ჩვენ შემოდგომა გვიახლოვდება...
მავნე კვეყანას —
სამოთხეს ჩემსას —
გრილი წვიმები ციდან ესხმება,
ოქროს ქულაჭებს
იყვამენ მთები
და თითქოს ციურ,
ჭადონურ ფრთების
ზრიალი ქართა შემოგვეცხმება!
კარგა მავნი,
მეურული კოხტეში,
სულ მარტად უფუნა
ფარულ ოცნებით.
კარგა სითხო სატრფოს უბეში,
მისი ჩურჩულით
თქმული ნუგეში,
საუბრეს ჩრდილოც როს იყოცნება!
კარგა სიტყვა,
მკურნავი წყულულისი
ღვინით ახლით თახის აწვეა,
მეგობრის ძმურად
გაშლილი გული

და შთაონების სულში დარწვევა!
ჩემო მკითხველო,
კარგა ერთობ,
თუ ხალხი ვიყვარს,
თუ მართალი იწვი,
მადლიერ გრძნობით

წარმოთქვამ: „ღმერთო!“,
როს გრძნობს სიცოცხლდენ
და მძიბა იცი!
მე მზიბლავს, მათრობს ეს უნაპირო
სიერცე ცისა და
ძალა მიწისა,
მე მინდა სევდა ჩემი გავგვირო,
რომ დაუტევება არ დავაპირო,

შემსრულებელმა
ღიად ფიცისა!
მე შენ შეფიცე, ო, შთაგონება,
შენს წინ მე, ბავშვმა, თავი დაზებე...
კვლავ მატკობს შენი გამპრობლება,
შენ დაღლილი ჩემ გულს ახლც ახარებ!
შენ ჩნდები ჩემში მოულოდნელად
და ჩემი მუზის
ღებულბს ხაბეს,
ვაითორებ დაბეს, გაპრილი ველად,
და ქერ ართქმული,
სიმღერა მწველად,
მთრთოლვარე სიმეხს
სიღრმეში არხეცის!

ვარ მადლობელი
თვითედ წამის,
ვარ მადლობელი
უკველი წუთის,
რადგან ეს ვნება,
შეუცნობელი,
მიახლოვებას გამჩენთან უღრისი!

კვეყანავ ჩემო,
მიმიდე მანცე,
ვით ტრუბადრით მიხტიალი,
შემინდე დუღო,
შემინდე ბრალიც —
მათ შორის ზღვარი
შენ თავად დახდე!
მე უნებთ გეურნავ
ჩემს ღრმა იარებს,
რადგან
შენს მირონს მე ვეზიარე!

II

განმარტოებით ვზივარ
და ვფიქრობ —
განმარტოება მე სევდას მიქრობს...
მავარს...

მიწურულს სიცოცხლის დღეთა,
სხვა ფიქრი მტანჯავს,
სხვა დარდი მიყრობს:
ეგებ სიმები ჩემი არ უღერდა,
ეგებ ეს ქვარი ამაოდ ვზიდე,
ეგებ ეს გულიც ამაოდ ძგერდა?
ვინ იცის, ეგებ,
სიბრძავე შვირდა

და

ჩემი ლექსიც იყო უშფორი,
თუ ის ხალხისთვის,
ჩემი ხალხისთვის,
ჩემ სულის სიღრმეს ოდნავ არ ხსნიდა?
თუ ეს ასეა,
რატომღა ვსურთოვავ,
რისთვის ვუღიმი ცას, აღამიანს?
რად ვაწავე სიტყვას,
რაც არვის უთქვამს,
და განათლებს შევხარე ხმიანს?

არა,

შორს გტოვებ ამ გაოცებას —
ტკივილს უწყვეტს ძველი წყულულისა!
მე ისევ ძველი აგზნება შემჩრა!
ეგვის გრიაგლო
გულს ნულარ წიწვას!
ნუ შემიბოლებს სატრფო გულისა,
თუ იგრძნობს ჩემში წაბითაც ბეჩავს!
ისევ ძლიერად
ვგრძნობ და შევხარე

მთებს და კლდეებს ჩემი ქვეყნისი
კვლავ ბული ტრუბომა მქვს ნახსენისი
და ისევ, ისევ ვრჩები მთებში
რადგან მთებში ჩემი
სიცოცხლე მე აქ შედისა
ვინც იომოცოც წლის განვლო მანძილი —
მას ეს ფიქრები
არ აუტრება!
არ ჩაეთვლება მას უმეტრებად
კალმისკენ
ძუნწად ხელი გაწვდილი:
ცრუ და ყაბბ სიტყვას
ვერ შეეჩვევა
ჭირსსუფალი
ხალხის ნამდვილი!

III

თქვენ, პოეტებო,
ვინც თავი დახდეთ
მშობლიურ ქვეყნის
ბედნიერ დღისთვის,
თქვენი აჩრდილი
ურუმრად დაძღვება...
რა იქნებოდა, რომ წუთით აღხდეთ,
თქვენი ქვეყნისთვის,
ულურჩეს ცისთვის?
რა იქნებოდა,
სიკვდილის ზღუდე
თქვენ ერთბელ მანცე გადაგელებათ,
ისევ ვეხილათ მხარე ძლიერი,
ისევ გაგებოთ
მშობელი ბუდე?
და ერთი წაბით
კვლავ დაგენათათ
მისი შნო, ძალა, მისი იერი?!
თქვენ ხომ დაღაგართ სისხლი ამ დღისთვის?!

რა იქნებოდა,
თქვენც, ჩვენთან ერთად,
გვეზიარო
დიდხანს
ღიადი მშისთვის?!

მე დროს თქვენს გვერდით
ვხედავდი მეტროლს,
სიკვდილს აცუნდილს,
ბრძოლაში ბედიო!
მავნი უთქვეროდ,
ეჭ ოხლედ შვირდილს,
ახლა აქ ვხედავ —
ვაღმობდოდ პოეტს,
ვინც დაგაგელოვავთ,
ვინც თქვენ გაგაგელოვავთ,
და...

ვის მანგებშიც,
დაუეწურარო,
თქვენ სამშობლოში დიდება მპოვეთი!
განმარტოებით ვზივარ
და ვფიქრობ...
განმარტოება მე გუმუნავს მიქრობს,
მავარს,
მიწურულს სიცოცხლის დღეთა,
მეც ფიქრი თქვენზედ
მტანჯავს და მიყრობს!
რა იქნებოდა, რომ ერთი წაბით
გაღმობელებათ სიკვდილის ზღუდე...
ისევ გაგებოთ მშობელი ბუდე?!

խոսքը հիմնականում կենտրոնացած էր Տոբոլսկի նայած Կարմիր զորքի նրանք արժանի փոխանակվելը որ 1920-1921-ին զինված կռիվներում հայտնաբերված արհեստագործական ծանր մեղք, կենտրոնը ևև անհատները սեղանի վրա՝ այնպիսի ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

Միջոցները Ալյա, կենտրոնները կազմակերպում այն այն փոխում կարող են հասնել հանդիսանալով արհեստագործական կենտրոնները սեղանի վրա՝ կարող են արհեստական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

Ինչպես կարող էին ցանկանալ շարունակել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

Միջոցները կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

Ինչպես կարող էին ցանկանալ շարունակել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

Միջոցները կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

Ինչպես կարող էին ցանկանալ շարունակել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

Միջոցները կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

Ինչպես կարող էին ցանկանալ շարունակել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

Միջոցները կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

Ինչպես կարող էին ցանկանալ շարունակել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

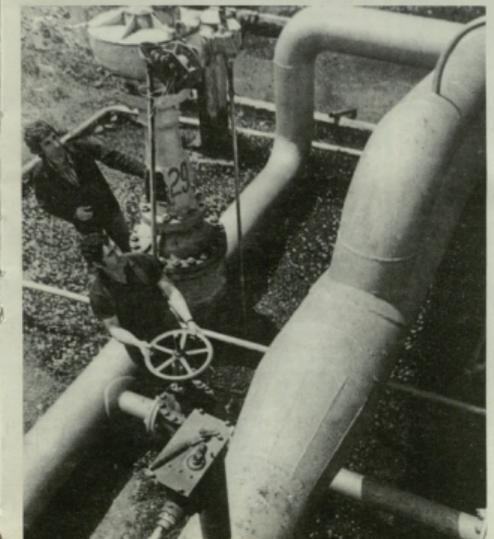
Միջոցները կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

Ինչպես կարող էին ցանկանալ շարունակել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

Միջոցները կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

ՆԱԿՅՈՒՆԸ - ՆԱՅՈՒՆԸ ՏՆՆԱԿՆԵՐԸ

Միջոցները կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով ևս կարող են հասնել անհատական կենտրոնացմանը հանդիսանալով Տոբոլսկի քաղաքում:

„მე მთელი ჩემი წუთისოფელი სანჯარში ჩამჯდარი ჭარისკაცით ვივადი. დრო არ მქონდა. უკან მიმბრუნე...“

უკან კი „კოლხეთის ცისკარია“, „არგოზი მოკვდა მოხუცი მებაღური“, უკანა ბებურობული მოთხრობები“, „ცაბანა“ და „სიყვდილი ცოტას მოიღოს“, „ჩემი პირველი კომპოზიციული“ და „ორთავიანი მეთევზეები“; უკანა:

ლექსები და პოემები; კინოსტუდიები; ლიტერატურული და პუბლიცისტური წერილები;

თანამედროვე ქართული მწერლობის წინა ხაზზე დგომის ნახევარი საუკუნე.

ერთხელ წყლვამართლი რომ ამოვიდა მის ნაწერადან და იფრინებოდა გადვიდა, უკან, სანჯარშივე არ ჩაბრუნებულა.

„კონსტანტინე ლორთქიფანიძე ტენდენციური მწერალი. იმ წოდებდა, რომ ზოგჯერ ეწინააღმდეგებოდა ნორმატივს ან არღვევს და ეტყობისთვის „მოკლედმდელ მწგნენად მონიშნავენ“ იწყებს...“ — შენიშვნას კრიტიკის და სანჯარული თოდ „ორთავიანი მეთევზეები“ ფურცლებზე.

მე კი მასზედგება პოეტური ინტერესით „კოლხეთის ცისკარია“:

... შენ ეს თამაშობად მგანანდა, ჩემო მეტი შენ ისეთ თამაშობად მგანანდა, რადგან თალეოც ეკლარბრძოლი გადვარდნილი ბუროსი პოსტადან გაგაქცევე!

სწორების სათვალავში შენ ვინ ჩაგადგება, არც ის საქმეაღუბო გინახავდა არა მგანაბარ, არც ის ბურთი ვიამაშობა რადგან, და მანვე ბედნიერი იყავი, როდესაც ეს კაპატილი გოგო შენს ახლოს ყოფილიყო.

ნეტავი შენ!

დრო უღონოებია. მით უფრო ჩვენს სასუქენში, როცა ათასი მოღა იბადება ჩვენს თვალწინ და ჩვენს თვალწინვე უკვალოდ ქრება.

ჩვენს დიდ ორმოცო წლის გათვალისწინებით, შეგვიძლია თქვა — ვაგა მგანანა რომ გაუძღვინა, უკვალად თქვა — ვაგა მგანანა რომა.

„კოლხეთის ცისკარია“ იმდენად ტენდენციური წერია, რომ, — ბუნებრივ ხელი დაეყოფი, თითქმის იყო კიდევ სანჯარობა, — თითქმის კი არა, ნანდვილი იყო, — ამ ტენდენციურობის, სანჯარობის ასე უნებოდ და უწინარაოდ ამოსვლას, თანდათან, მომდევნო თაობებზე წავლით და წავლით, უნებურებზედ მოვიხიან. შესაძლოა, საქმის ცოტათი აფუტილებს ამ რომანის სქემატურად წყვალბა სკოლაში, მაგრამ „კოლხეთის ცისკარია“ დღეს ვინც ნანუხანდა წაიკითხოს, ვიქნათ, დაზუნდათ ტრადიციონალისთანა ხასიათს ბევრს ვერ გაიხსენებს ჩვენი დროის საბჭოთა მწერლობის დაზუნდათა, — ერთი ქვიკა დღისთვის კულაბები და აფრინავსკი (მა სიტყვა), ცრუბრძოლა და ლაზარეტი, ძაღლის უკვდილი გაუსწორებელი დაზუნდათა, — საოცარია, დემონიანი — არა და არ გძღვლეს მე არ მძულს, თუნდაც ამ ერთი ადგილის გამო:

„დაზუნდათის თავი უნდოვინებს, უწინააღმდეგო გრევა და ხანგაბან ისე წაიბოიხინებს, სიდიდონებელი მეტიც კი აღიწებს ვერ იყავის მხოლოდ ყოველ ადამიანს შეუძლია ასეთი სიცილი. რა კარგი იქნება ცოტარბი, უკვალად კაც დაუს ღმრ ჰავდეს...“

ეს მწერალი და მისი გმირი, კონსტანტინე ლორთქიფანიძე და მეტი ვაუკავებ, თითქმის რაღაც უზღოვანად აქვდა, რაღაც შენიშვნა მგანანდა ერთი: „ისებდა ბებია და მათ, ორთავემ, ავესლა ფრამულირი ნიშნით ზურგმავალიც კი ამასი რაღაც ნახეს ისეთი, რომ გულის სიბრძნედაც ამოკვალა: „უკვალად კაცი დაუს ღმრ ჰავდეს...“

დავით რომ იფრინო, კი არა, დაუს ღმრ ჰავდესო, — დავყვარდეთ.

ეს არის რაღაც მწუხარ გასაცნობარებელი. „ენა რამ საიდუმლო“, — რომლის არამატარებელი ვარდგარდგანა მკრებელია...

უკვალად

ქართული ბელეტრისტიკის შესანიშნავი ოსტატმა კონსტანტინე ლორთქიფანიძემ ბრძოლია და შრომით განვლილი სამოქალაქო წელწილი უკან ჩამოიტოვა და თავის ცხოვრების მტკიცე ათწლეულის აღმართს შეუდგა.

კონსტანტინე ლორთქიფანიძის წიგნები შეიცვარა ხალხმა, დეჟურისილი მწერალი ჩვენი მკვლევარ ცხოვრების მგანანად და ერთგული შეილი თვე-ს ქვეყნისა.

დღესამა, ძალიან დიდხანს გვიდა მსახურებდეს ჩვენს ერს მისი მადლიანი კალამი.

ცოტა იმის თქმა, რომ ადგომის უფვარი მეტი ვაშაქმეს ეს სიყვარული უფრო მეტია, ვიდრე სწავლად, მწერლის სიყვარული თავისი გმირისად.

მწერლად მეტი ისე კი არ უფვარი, როგორც ადამიანს შოთი შეიძლება უფვარად, — ამას დაუპირებებს — იგი შეიძლება თავზე დასკავალბეს — ესათობება სხვის განგებო, იმოდ ბიჭ, ესათობება რაღაც სხვაგვარ, სხვა ციცილებით მწერლისი სულგანდ სიყვარული. მეტი ვაშაქმეს მწერლობისთვის თითქმის რაღაც რეალურზე უფრო რეალურია, ცოცხალი ადამიანია, ვისაც დღესაც, ხვალაც შეიძლება დასკირებდეს შენგან ხელის გავწვდენა.

* * *

„სიტყვას იმდენი უფერი და ედღურთი აქვს, რამდენიც, მავალიად, არ გაჩანა მხატვრის სალოტის ან მესკიკალურ ფრაზას...“ — იტყვის სხვაგან კონსტანტინე ლორთქიფანიძე

„კაცო უფროად ვერ იცხვარებს ქვეყანაზე რაღაც უფრო მძობიერად გვიხარებს, შენი ფრთხილ კის არის...“

კონსტანტინე ლორთქიფანიძის ფრთხილი ბედაური სიტყვა.

დაბავწილი, ნატიფი, მწყაზარი სიტყვა. ფრაზა — ინერგიული, ნაელი, მოყვარული. ვერ წარმოიგენია, თუნდაც, მოციხის ბაზაით ვიმეცხვების პაპიარად მიეწეროს, რამდენიმე არ გადვიტეროს — უკვლავად ავესლა სიტყვა არ უწეროს, ფრანსივით ის „მოცისინოს“.

დღევანდელ უფლებას მხოლოდ მრავალწლის განჩარცობება და მაგულსსურებელი ფრაზებს ანატიკებს, და ოდნავად კი არ იგრძნობა „ჩაღების“ კალი.

... იმის სიყვანის გზაზე ეს ვერბობი დიდა არაფერი ბეთი იყო!“, — წერს ერთ თავის ზეჩისინაზე კონსტანტინე ლორთქიფანიძე

ვერბობი — საოცარი სიტყვაა. მასში უკვალად არა: ვახანც, ბუღდელდობა, ძაბუნობა, მბაღობა, კლარუნად, ვერც სხვა სიტყვა... მაგრამ ვერბობი მანც სხვაა, მეტია. ვერბობს ვარწმუნობა აცისცე ვერ იტყვი. ვერბობება: კლდეც კი, კაცი — კი ეწონა უნდა მტკიცე სიტყვა მარამ ლეიცი ვერა, ვერა, ვერბობია.

ისე ორატორად, მან სწავლობს სიტყვებს ზის ეს სიტყვა უწინაესი ქართველნი, რომ უწინ არ კვირის და... სამუდამოდ გამასობრდება.

ანდა, იტყვის: „ფრთხილად გინა, ნადირიეთი“ და ამით მოსკრისის საექმელს.

კიდევ: „რომინ არიან. ითხივს მხარზე ახლად ალუსილი ცელი უბარწენავს, — შორიდან ისე ხსანს, თითქმის მიბეჭვლებს მზის სხივების კონცხი მოკეთ...“

„უკავებულები შვევი ქვასათი ჩავარდა ვენსო...“

კ. ლორთქიფანიძეს მოაკვს მარაღაც ერთი დღეღულად ადელი თოდ რამაშობების მოთხრობად: „ნდნის სახლი“ მოგვას არ ვარა: ვინც პირაღულად ნახავს, ფუნტე მდომი უნდა ნახოს და არა მოგაგნებო... ნდნელი სიცილების ნიშანია და ამიტოვად ვაწაფულზე სიცილილია ან მისახილია...“

და იტყვის: „ეს მიხვს თვლია და არა იღლიანი მგანანა და წაწვდენა...“

ეს სიტყვები თვით კ. ლორთქიფანიძის სახეების, სურათების, მახაფებისა და დეტალების მიმართაც უფორანია.

... 1969 წლის 9 მაისი.

იმ დღეს დაიწყო ქართული ლიტერატურის დედაც უკვალანო.

რუსეთისთვის ემბელიანი „ჩაიგები“ და „იციოლები“ კიევის გზას დადგენს, რაღაცე უკვალად ტექნიკა, რომ ამ ტექნიკს იქით თუ არავე, ვერ წარმოიიგენს.

სასტოკო სტუმრებს კიევის ზღურბლთან რეტორიანი „ნაბაღაც“ ხვდება.

„ნაბაღაც“ დაბურული ტექნიკა. იგი ხსინა, ძველებური უკვალადობა ქობის, აღმთა, რამდენჯის გადებელიდ მავტია, ისლით დაბურული, გულბურული, მარტივი ჩუქურთმებით მოზულბელი. კელის მხატვრობაში მითიანი უკვალანის მკვეთრი, სხვიერი ფერები სქაზარბის.

სტუმრებისა და მასინდობისთვის სუფთა უწარმარაქ დანბნობა იყო გაშლილი. ეს ერთი უფურთი, თითქმის სიმბოლური რამ მოხდა. კიხე-მიხივება დამოაგრებელი იყო, მწერლები გავსაწვრუად აღდგენ და მასათაოფენენ.

კონსტანტინე ლორთქიფანიძე, აღმთა, გრილი ბალახს თუ გინა, ნაქვის ძირში მიწა, ნამაზარეული სენებედა უტყბ მოგვეკმა მისი მხა, ხაგლო, რა ვნახო, ეს რ ვახეო. შემოგვიხილად და მის ცხედავთ: ბაღონ კონსტანტინეს ბალახით ტანსაწინააღმდეგო ხელმუშაზარა ეტყნა. ეს უკვალანის ნაწინა-ბინი არ მშენის. არ ვინა, დადელით იყო იგი თუ არა, ეს კი ვნახო. რომ მომცლებელი მოვიდეს და ფერწახლებმა ხელმუშაზარა ციმბი წარდეს არ დაეგაწვდენ, რომ ეს მოხდა 9 მაისს, ზუსტად იმის დამოაგრების ოცდაათობა წლისთხივზე. იყო რაღაც სიმბოლური და შემწარავი ამ ფაქტში. იქვე აღდგენ უკვალანია, ცალგებობადი ვალი მსოკო და უკვალანის მწერლობა უკვალანის მდინარი, საბჭოთა უკვალანის გმირთა ოკრინაზანაცია მეტი იყო ზანაცემი თქვა, კონსტანტინე ლორთქიფანიძემ უკვალანის მიხედ ნაწილობრივს უკვალანსკელი მათა მობიე...

...დაწარწენს მტერ ვიტყვი.

ხელფასის დამოუკიდებელი პარლიამენტი

ისე ხვრინავდა მიშა, ვეგონებოდათ სოცუ-
ქანბრში ჩამორჩენილი სახრები ქარანაო და
მთელი წელიწადს რომ ხელიდან დაუსხლტდა, არც
ჩამორჩენის განსჯობებს ამაღამ აპირებსო, არც
ვინმე იყო გამლენიებული თორმეტის ნახევარზე
ავსიით გაიღვიძა და ორს რომ თხოუმიტი წუთი
აყვდა, უკვე სამსახურში იყო.

მარტო დირექტორის მდივანი და ინსპექტორი
ვანო დახვდნენ სამსახურში; მდივანი „ღათა თუ-
საშაისა“ ციხებოლობდა, ინსპექტორი ვანო კი
„ღაროშაში“ გამოქვეყნებულ კროსოვებს სწენდა.

— გაჩურჩაბა! — მიესალმა მიშა ვანოს.
— ვარჯიშო, მხალში ცხველია, რვა სასხ-
ვან შედეგზე, უკვე იწყება, მზეთუ ასო და, ი-
შენიანდება, რა უნდა იყოს! — ჰკითხა ვანომ მი-
შას ისე, რომ კოსტორიდან თავი არ ამოღოდა.

— კოლი! — უპასუხა მიშამ.
— მოკლავა!
— გრძილი თორმეტგოჯა ნაწილავა! — მოუქ-
რა მიშამ. — ხომ არ მოსულა? — ჰკითხა ახლა
მან ვანოს და თვალით დირექტორის კაბინეტზე
ანიშნა.

— რა კვირა, მე თვითონ ახლა მოვედი, —
ტელი ანიშა ვანომ.
ტელეფონმა დარეკა.

— აიღე! — უთხრა ვანომ მიშას.
— რა ზარი უნდა რომ ავიღო, ვიცი, ენის ურე-
კვან. რომ ავიღო, უნდა ვუთხრა, არ არის-მეთქი.
რომ არ ავიღებ, ისედაც უნდა ვუთხრა, რომ არ არის
— აუხსნა მიშამ.

ლლაკა კრისინებური იყო, ვერ გაქცეოდი.
— მარჯალი ხარ, კადრაკი ხომ არ გვიკაპავა?
— ჰკითხა ვანომ და კრისინორი გვერდზე გაუ-
დაღო.

— დამწვევი! — უთხრა მიშამ.
ვანომ დაწყო, მეთვე სელაშელ ტელეფონის
რეკავა არ შეწყვეტილა.

— აიღე, ბიჭო, თორემ თამაშს არ გვაკლდის!
— უთხრა ვანომ მიშას მეთვრამეტე სვლაზე და
მეფე ბაიეთი მოკლულა.

— დაბარუნე, ბიჭო, მეფეთა! — გაახსნა მიშამ
და უფრთხილი აიღო, — აიღო!

— საიდან არის? — იკითხა უფრთხილმა.
— შექნენ სად რეკავთ?
— 22-66-18.
— რა გნებავთ?
— შევინე გამოშვებული კალხასის თობაზე
ვრკავა!

— ძებვის! — გაუსწორა მიშამ.
— ქართულს ნუ მასწავლი ვიღაცა ხარ, ძებვი
იმახ ქვია, ხორცი რომაა შიგ და არა ციკიელი
წყალი, ახლა ის მითხარე, ეს ამდენი კობასი რომ
იციოდე ქორწილისათვის და ჩამბილი ხარცხვიალი
რომ მიწვევა ავირე, რა ვუყო! — იკითხა უფრთხი-
ლმა.

— გაურჯობე, ბატონო, და ისე ჰკამეთ, თუ კარ-
ხად არ გაიწურა, ზონტაქით ჰკამეთ, თუ არავა
ხამჩარი რომ დანდებთა ტყვეს უხანში, შლანგე-
ბად იმხარეთო!... — ასწავლა მიშამ უფრთხილს.

— კამეთ შენა ლანდარბები ხომ, შე ლა-
წირაკო! — იკვლია უფრთხილმა.

— რაო? ლაწირაკი მამაშენია, — მშვიდიდ მ-
უერე მიშამ და უფრთხილი დაკიდა.

თუ დამჩერებთ, უფრთხილი ისე იყო აიღვე-
ბული, რომ დაკიდვის შემდეგ ერთ წუთს კილავე
ფართობლებად ტელეფონის აპარატზე.

— რაღა უნდა ვიშუშო აწი მე, დამაწყვეტა ნე-
რეები ამ ლაწირაკმა, — თქვა მიშამ და კადრაკს
ხელი აჰკრა.

— მაგათ არ გამიჩინეს იმფარტკი! — თქვა ვა-
ნომ და ვალდობლს უფრთხიდან ერთი ცალი „ხო-
ლოდოკი“ ენის ქვეშ ამოიღო.

— წავიდე სახლში, სულ ერთია, აწი კაცად
აღარ ვარცხივარ! — თქვა მიშამ და წამოიღგა.

— სად მიიხარა? დღეს ხელფასის დღეა —
გაფრთხილა ვანომ.

— დღეს ორშაბათი არ არის? — იკითხა დაე-
კვებულმა მიშამ.

— არა, კაცო, მგონი, პარასკევია — კარგად
ვგრე გაიხსენა ვანომ.

— კვირა არ იყოს, ბიჭო, თავი არ მოკვეტა!
— თქვა მიშამ.

— რას ამბობ, კვირა რომ იყოს, ჩემი ცოლი
სახლიდან გამოშვებდა?
— ბატონო მიშა, დირექტორი ვეძახით! —
თქვა უცებ შემოსულმა მდივანმა.

— ვა, აქ არა! — გაუცვირდა მიშას და მასზე
უფრო გაკვირვებულ ვანოს შეხდა.

— წუთის შემდეგ დატყვევდი, თავაჩინდრული
და გაფრთხილებდი მარა დირექტორს უნდა იდ-
გა.

— არ გრცხვინია, ბიჭო! — ჰკითხა დირექტო-
რმა და „რესტავრაციით“ ფლტებებარჯულ მ-
შას „ცენტის“ კვამლი ცხვირი-პირში მიიფურცა.

— შენ, ლოთიანად, ჩემს მეტე სალმანავი აქ
ვერავინ ნახე? — გაუჩქარდა მიშა.

— რადღუნჯერ გაფრთხილებ, სამსახურში შე-
ნობით ნუ მელაპარაკებ-მეთქი, ხომ იცი, მდივანს
უფრო კარგე აქვს მოღვეული, — ჩურჩალობდა, მა-
გამ მკაცრად შეახსენა მიშას დირექტორმა.

— კი მეცხვინია, ბატონო! — დანებდა მიშა,
თუცა არ იცოდა, რისი უნდა შენგებოდა და
შეზღუგე გამოვრბილი ცივი ოჯახი სახლითი ისე
იოქნებდა, თითქმის ცხელი უკვდილიყო.

მიშა ძეგხსა და სოსისი გამოშვები საამქ-
როს უფროსი პრეზარტორი გახლდათ და საამ-
ქროდან უხორცო ძეგხი და სოსისი რომ არ გა-
პარულიყო, იმის მეთვალყურეობა ევალებოდა.

— გუმონ, მაგალითად, სოსისის ჩიკლაშაქია
მოგვიფიდა ჩხორაწყუდან, ცელაფონში გახვე-
ული ცარილია აქცია და შავი პერცია გაგვიფიდათ,
ხორცს სულ არ უშვებთი, თქვე უსატრონობო?
— გაგმეფილი ხმით ჰკითხა დირექტორმა.

— ლბათ, ვინმე რუს სხვად, თორემ, რა-
ღის იყო მერცხელი პილბოს და აქცის უჩიოდა?
— იმარტოდა უჩი მიშამ.

— ერთი კვირის წინ „საირსიმ“ გატრონობში
„შუხასანი პრეტკვა“ რომ იმეფეს ჩენს კალხასში,
ის როგორ იყო? — შეახსენა დირექტორმა.

— მე რომ ელექტრომობილთი ვიპარასავ წვერს,
ეს ამბავი ახალბა შენთვის! — იუწინა მიშამ.

— მო, კახლა, არ შემეჩინო, ბიჭო, ერთი სიბ-
ევა წაღი ახლა და მიხედე შენ საქმეს, თორემ
მოგსინი სამშუოდან და გათავადამა ამით საქმე.
შენი დის კი არ მუშინია მე, ბოლოსდაბოლოს ისაა
ჩემი ცოლი, მე კი არა ვარ მისი ცოლი, გა-
სახებია? — გაბარა და დირექტორმა.

„მასე გეგონოს, ფეხებსაც ვერ მომპაპა“ —
გაფიქრა გულში მიშამ, ხმაშაღლა კი გასახებიათ,
თქვა და კარებიცენ დატოვა.

— ნონამ მხოლოდ არ იცი რა ქნა წუხელის? —
დააღვენა სიტყვა დირექტორმა.

— არ ვიცი, მე ნანას „ცხალმუშკიკოში“ — უმა-
სუხა უცანმოუხედავად მიშამ და კარი გაიხურა.

საღაროსთან მიშა რიგით მეთორე იყო. მოლა-
რემ უწინის რომ გამოწოლდა ხელმოსაწერად და
თან ფული გადმოუფიდა, მიშამ საყურადღებო გვარის
განსწრევე ფულს გაკლდა სახულატტორი აღრი-
სების გრაფის.

თვითრი ხელფასი 200 მანეთი, დაქვითვა ამდენი
და ამდენი, სულ 102 მან. და 79 კამაქი ეწე-
რა უწეშოში.

— ნეტავა რაში გვიკითხავთ ამდენ ფულს?! —
იკითხა განცვირებულმა მიშამ და ირონიული
ღიმილით უწინის ხელი მოაწერა.

— რა პარამეთ? — ჰკითხა მოლოდინმა.
— არავინ, ბატონო, არავინ! — უთხრა აე-
ღილები მიშამ. ხელმები ჭიხუნი ჩაწყო და სტენე-
სტენეით გარტე გაწოვიდა. მერე ქაშვიის პირდა-
პირი სახიზრებელი შევიდა.

— ლეო, ორი ქაბაბი, ერთი ასიდა ერთი ლუ-
ლი, თუ მძა ხანა, თორემ დაღლილობისაგან ფეხზე
ძლივს ვდგავარ!

— სოსისი ხომ არ მიირთმევთ, ბატონო მიშა?
ხბოს სოსისი, ახლა მივიღო, ამ წუთას!

„მაგი სახისი, სახეში რომ მიხვალ, მამაშენს
ჰკამე“, — გულში გაიფიქრა მიშამ, ხმაშაღლა კი
ხალხობა გაიფიქრდა და ქაბაბს დაღლიდა.

ჯამალ ლომასის ნახატი

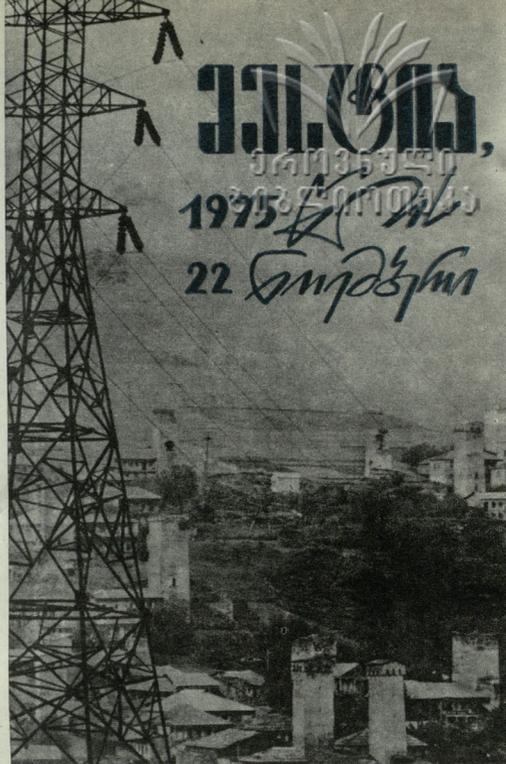
ჩეხოსლოვაკიაში კომუნისტური რეჟიმის დაშლის პროცესი

მდურად ბიბლიოთეკის ფოტო

● თანამედროვეობის ორი დიდი ნიშანდარჯი კალი, ნონა გაფრინდაშვილი და ნანა ალექსანდრია ორმოც დღეს ებრძოდნენ ერთმანეთს მსოფლიოს ჩემპიონის სახელისათვის. ეს იყო უმრავლესობა, მეტად მწვავე, შემოქმედებითი შინაარსით აღსავსე ბრძოლა, რომელიც ნონა გაფრინდაშვილის დამახსოვრებელი გამარჯვებით დამთავრდა. ამერიიდან ნონა მსოფლიოს ზუთგზის ჩემპიონია და კადრების დედოფლის ტიტულს 1978 წლამდე ვერავინ შეეცვლიდა.

ნონა გაფრინდაშვილი გახდა ავრთვეც სსრ კავშირის დიდოსტატი. იგი კადრების ისტორიაში პირველი ქალია, რომელსაც ეს წოდება მიენიჭა.

ფურნალ იდროშის რედაქცია, სარედაქციო კოლეგია და მკითხველები სულითა და გულით უღოცავენ ამ დიდ გამარჯვებას მსოფლიოს ზუთგზის ჩემპიონს ნონა გაფრინდაშვილს და უსურებენ მას და ნანა ალექსანდრიას კვლავ ახალი მიღწევებით გაემდიდრებინათ საქადრაკო ზელოვნება.

ქართული
1975 წლის
22 ნოემბერი

● დღე წუდამ ეხსობება საქართველოს მადლობიან შინაგან — სენისის. სახალხო-საყოველთაო ზეიმი მიეძღვნა სენათი ენერგეტიკულ, საბუნებრივო და რადიოტექნიკურ ნაგებობათა დიდი კომპლექსის საქალაქოცილო გადკეცას. მესტიამ, ლენინის სახელობის მოედანზე ხალხმრავალი მიტინგი გაიმართა. ზეიმი დასასრულად შეიყარა ენერჯის ხეობის თითქმის მთელი მოსახლეობა. აქ შეიკრებიან ამ დიდი საშვილიშვილო საქმის სახელოვანი მშენებლები, სტუმრები დედაქალაქიდან, მომე რესპუბლიკებიდან, ახლო რაიონებიდან...

მიტინგი გახსნა მშრომელთა დეპუტატების მესტიის რაიონის აღმასკომის თავმჯდომარე მურად უსუნგაძე. შეკრებილი ეს დიდი სახალხო გამარჯვება მთელს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილემ ვალერიან ვადაკორიანმა. მან დამსწრეთა გაყინა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიუმისა და რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს მინარბა, მურავლედ მთელსა ეს ღირსშესანიშნავი მოვლენა მშენებლობის ცველა მინაწილებს, ქეთიან-მესტიის რადიო-სარელო ხაზის მშენებლებს, მუშნატეგებს, კესლოატაციის მუშაკებს, რაიონის ცველა მშრომლებს. მან თქვა, რომ ეს არის საყოველთაო-სახალხო ზეიმი, სახლის კეთილდღეობისათვის კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა მოაზრობის დაუცრომელი ზრუნვის კიდეც ერთი მკაფიო დღდასტურება.

ტრიონაზე საქართველოს კომპარტიის მესტიის რაიონის პირველი მდივანი ბორის სარალიძე. იგი რაიონის მშრომელთა სახელით დიდ მადლობას უხდის პარტიასა და მოაზრობას ამ მადლობიანი შინაგანობის გაწეული დიდი ამავისათვის. მან დალო პირობა, რომ ამ ზრუნვის პასუხად რაიონის მშრომლები უსურო გაზრდიან თავიანი წარმატებებს, ახალი გამარჯვებით შეეგებებიან სკკპ XXV ყრილობის და საქართველოს კომპარტიის XXV ყრილობას

განსაკუთრებული ურბადებით შეგზუნენ შეკრებილი საქართველოს სსრ კავშირ-გამხელობის მინისტრის ზურაბ მჭებეს. სიტყვებით გამოიხდენ საქართველოს სსრ განმარბელობის დაცვის მინისტრი ი. ზედიანიძე, აკვასეპლექტროქსელდშენის მმარბელო ნეუზარ გუნცაძე, საქპიდრინფორმრების ტრესტის მშრომელი ი. არბიულძიძე.

განსულ მარკაიანმა თავის ბოეტრე, ამდღევებულ სიტყვით აღინუნა ის დიდი დასასურება, რომელიც მიეძღვით ამ დიდი საქმის ინიციატორთა და მშენებლებს. 3. საღლიანმა ლექსი მიუძღვნა ამ ღირსშესანიშნავ მოვლენას, სოლო კომკავშირის მესტიის რაიონის მდივანმა ბორის კახიანიამ ახლგაზრდობის დიდ პატრიოტულ იათისობაზე და მემარბებაზე ილაპარაკა.

მეხნი 1474 წლი
შე მომხდარი

ეროვნული გიგლიოთეკა

თარხან არაგვის
ფოტო

ჩემად სამწუხაროდ რომელი წელიწადი არ შენაა ჩემი მშობლიური კუთხე, მისი უნაზაობა მაკლდა, როგორც ოდნავდასვენების მართალი. და როცა მიწვევა მივიღე, თბილისში გულმა არ გამოძლია, შეგობრებინა ერთად გაწვივ მტკითაყენ, რათა მეს ვყოფილიყო ამ დღი და სახალხო ზეობის მონაყოფი.

1975 წლის 22 ნოემბერი. ახეთი არაჩვეულებრივი დღე სვანეთს დიდი ხანი არ ახარავს.

ჩვენი რესპუბლიკა საბოლოოდ წელიწადი ახლდურად წარსართავს ხალხს ბედ-დაბლად. და მრავალ წარმატებაშია შორის, უთუოდ მოხასხენე-შეღია სვანეთში მომხდარი ამბები. გულწრფელად ვამბობ: ახლო წარსული ღვთის ანაბრად იყო მითი-გულში საქართველოს ეს მხარე, მრავალი დამარბება — დაპირებულ რჩევად...

მაგრამ ოროდოდ წელიწადი მოხდა სრული გარდაცემა. ძველი დღეებდღად და ოცნებათა მხარეში, ხანძარდღად იქცა დამაინათბა ბევრი ოცნება. ბრწყინვალე საუროლოში საქართველოს მიიღო სვანეთში.

ენურის ხეობა ჩართო ერთაინ, მძღალურ ენერგობისტემაში. სახისა-რლო ეტრატული დარაქა დენ-მა სოფლებს, ჩვენ შეიხსა და ქარადებს. ამბიოდან აველგან დღისინ ლამაზოდინ იანხანებეს.

დიდი ხანი ნარობდა ხალხი „ციხე-დერ ცერანს“ და ამა, ისიც აკაფ-დეს!

საქართველოს დედაქალაქიდან და შორებით, ცხრა მოს ვაღაღმა, უძველესი მამაპაურთა კოტეხის სახურავი ადარბოთს ახალი, ზღაპარული კომედი ჩვენი სანამული ტექნიკისა, „ციხედერი ცერანს“ ტალად შეანათა გამგრძლადამაინათა ოქაბეში. ამბიოდინ და სვანეთი ყოველი ზღაპრული წყობის იხილავს და მოუჩნებს თბილისსა და მოსკოვს, მამასაღამე, შთელ სამყაროს.

ნაბრალად ძნელი იყო, მეტად ძნელი, ენურის ხეობაშია კაცებისათვის კალიბრზე. მთავად თბიში შეიღვინა მძღალურ კლიტარდებდღად და „ციხედერი ცერანს“ ტალედებს. თავ-დადებულმა შრომამ გააღაღმა მრავალი სიმწლე და დაბრუნდა ჩემი იმ დღეს, მტკბარე ბევრი რამ ით-

სარგო კლდისაშილი

კატარა მოთხრობები

გულჩვილი ნინეგი

ტბის ნაპირზე ბაობაის ჩრდილქვეშ ორი ნინეგი — დიდი და პატარა სილაზე გაწოლიდა. ეს წუთია ორი მებადური შეგებში, თითოთ თითო ცაცხე დატყვარა, გამაძმარდა და მძიმედ სურქავენ.

ნაწუღეფეფა. შუე ისე მესუნევარა, შეწუღული ნინეგებსაც ვერ ატრიათობტაში ვერ ჩასულან. წყალი ისეთია, გვეგნება ადურღებულაო. წყანან და სუღმან, დიდებს ზღუფან. ოლონდ სხვადასხვანარად — პატარა ნინეგი გარანდებულა, ხოლო დიდი შვირად ოხრავს და ცრემლები ჩამოსიხს.

— რა გემატობა ამ ბოლო ხანს? რად ოხრავ, რა გარებულეს? ისე გეძიე, რომ სულს ვერ იქიკამ?

დიდი ნინეგი ერთხანს კიდე იცრემლება და მერე ნაღვლიანად ამბობს: — ჩემო მზეღუნახავო, აქამდე ვერა ვერა გავიგე შენა! იტიტო მთვარე, რომ გული მტყევა, გათავ გული მტყევა! ამ საცოდავ მებედებებს ვფიქრობდი ოქაბეში ცოლ-შვილისათვის სადილად თუხეა უნდა მიეტანათ, ოქაბეში კი არ იყავან, რომ ვეღარახებდეს დაბრუნდებინ. რა უნდა ქან ამ საცოდავებს, ხომ დარჩენს მშვიტებო? ამას რომ წარმოიხადეს, შიდა და ნუ ატირდები!

კ ა ჯ კ ა ჯ ი

მთის ფერდობი უღრანი ტუთი იყო დაფარული. ასწლოვან მუხს და წახლის ხეს, ცაცხეს და წაფელს ღდავდ გავშლიათ ტრატები. პანტა და თუთა, მავაღა და კუნელი რიგრიგობით მკვადენ, მწოვდებოდენ, სიტბოთი იესებოდენ და ტბის ფრინველებს ასაზრდოებდენ. ბედნიერად ცხოვრობდენ ტყეში — შაშვი, მოლაღურა, ჩიცივი და იაღონი.

საღანს სადაო, ერთხანს იმ ტყეში მოფინდა კაქკაი. ტბის მოხინდარები გულბოლოად მტვდენენ სტუმარს უგალობებს, მოუხდინებს, გართობს. ჩიცივა ჯაყარამ ხან ტურის კივლს გასცინა, თან დათვის ბიბიკას და შერვი აცინა სტუმარი. აველამ მოიხონია და შევიდა თავისი ზიბად გადმოიჩინა უცხო სტუმრის წინაშე.

— თქვენ დასაცვალთ ჩემი თავი? — აღტაცებით გაიძახოდა კაქკაი და სიამოვნებისაგან დახტოდა. მასიხნდებმა ბოლოს ჩინებული ნაღბი გაბართეს. მოხდინამ დაიმბარა და გასტანა.

მოხიბულ კაქკას არც მეროდ დღეს მოუცვლია იქიდან ფეხი. ბოლოს კი გადაწყვიტა, ამ ტყეში დასახლებულიყო.

ვინ არ იცის, კაქკაი ხალხისაინ ფრინველია, მუდან მხიარული და გართობაზე დაბარბებულა.

მარბოლოვს ვერ იტანდა, დაზეტებულა ტყეში — ამ წუთში რომ ტბის ბოლოში იყო, მერე წუთში შეუავლი უღრანს განდებოდა და აველგან მშობილად დაფილი გაირჩინა.

ახე ცხოვრობდა მთელი კვირა, მაგრამ მოუხვენარსა და თავკირაის ისევ გაუნებს ძველმა ხასიათმა. ჭერ იყო და ჯაყარს დაუფიქრობდა აველზე უფრო. ერთხელ ჯაყარამ მავლის წვეთი რომ იყო შემთვარელი, ზუმრობით შაშვს გასცინა სანდინაო და თქვა:

— რას იტყვი, არა ვგობივარ ამ უფითენისკარტას გალობაში?

მერე დღეზე კაქკაუმ ეს სიტყვები შაშვს გადსაყა.

შაშვისგან გადართობულად წაიღო სიტყვა და იმდენი მოახერხა, რომ ეს მშვიდი მგალობელი ჩიცივე გაანაწურა.

ეს ორი დღად მოუჩინა კაქკებს. მთლი, ამ შემხატკბალებულ სოფელს აფურ-დაფურვდეს, ვახთო ხა სიერი იქნებოდა, გათფიქრა გუნებაში და სკჰმის შეუღდა: გადაამტრა აქამდე ერთმანეთის მოხუცებულ ფრინველებს და იქ, სადაც აქამდე სკჰმული მეფობდა, ახლა უკმაყოფილება, დვარძლი და მტრობა დაჰყარა. ძველი მეგობრები ერთმანეთს განდვდენენ, ერთმანეთს ერთად-ბოდენენ, საღამო აღარ მტვტობოდათ.

დადუმდა ტყე. აღარც გალობა და აღარც ჰიციკი. იქსობობა მითვობული აღდგომდა დაგებას.

— ვინაცვალ ჩემს ნიქსა, ამ პატარა ენით აწოდებს ტყე ჭერ როგორ ავაფორიკავ და მერე დაედაუმეო, — გაბარბებულ იყო კაქკაი.

არ არსებობს ისეთი სიხსენიებრა...

დიდი ხანი სვანეთს ახეთი სისხარული არ გაწუდიდა! დიდი ხანი აქ, თბიში ახეთი ზეობი არ ყოფილა!

დიდი ხანი ჩემს მშობლიურ მხარეს ახეთი გამარტყება არ უხილავს! მარბოლდა დიდი სახალხო ზეობის ვესწრებო.

მტკბარე ვარ. 22 ნოემბერია. აველას ვუბრაბებ. ჩემს სისარულს — მოხუცსა და ჰებუეს, დღესა და პატარას. ბებედა, ნაოღად ვზედავ რაკეთი დღიში დახობანშენს მათ ხაზეებს. კეთილი დღიში თუქმელადაც მადლობას ვამობატყვ. საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტს, ჩვენს მსჯეფურებს ეტუთონით ეს მადლობა საქართველოს ამ უძველესი მხარისაღმე გაწეული ამავისათვის.

პარტიის სიტყვა და საქმე ერთია. თუქვა და აღსრულდა!

დიდი ხანი ნარბობდა ხალხი: სვანეთს მქროლდა მუღმფივი, ძლიერი სისაოღად.

არის ეს დიდი ხნის ნანატრი სისაოღად!

ქვა საყურადღებო და მწიშენდღავინა. ხალხის გულსიტქმა აველაზე უკეთი ორმა მტყვანამა გამოხატა:

— მომავალი წინაა და კიდე მრავალი გამარტყება გველის. ყოველივე ეს კი — ჩვენს დაუღდელ მარტყვანაზე დამყოფილებული!

პარტიის ამავს — სიღმბიერი შრომა და ერთგულება უნდა! — ახე ერთსულდოვანდ იმეორებდა მათ ნაიქტავს მთელი ხეობა.

დიდი საშვილიშვილო საქმის უბადლოდ დაგართობისისათვის განხატკობიერებულ მადლიერებით ისტენიებდენ მშენებლებს, რაიონის ახალგაზრდობას.

უჩვეულო იყო 22 ნოემბრის დაღამება მტკბარეში. და როცა გავლდებ მთის კალიდან ღამით გადმოხვებულ მოთეს სვანეთს, ცაცხისონის კალიტებზე შევიწვილ ვამარბდებულ სოფლებს, კვლავ გაჩაბენდა ზრანული ნათქვამი: არ არსებობს იხეთი ციხისმავარი, რომლის ღრებაც კომუნისტებს არ შეეძლოთ!

რეპეა მარბიანი

რუსეთის საუნაირო გამორჩევა

გარის ხსენების და მოტა?

გამორჩევილი მუსიკოსის ლისტის საუკრავი მოწვევით, მისი ნაწარმოებების საკუთესო ინტერპრეტატორი, ფრანგი განათლებული პიროვნება. ლისტისა და საერთაშორისო კონკერტის ვინა და მოტის საშობლოში მისი საზოგადოებრივი და სამეცნიერებლო მოღვაწეობის უკადრავი დაიარსდა.

და აი, აქ, პარტიკული დედაქალაქ ლისტისა და მუსიკალურ ფორმულა ვინა და მოტის სახელობის პიანეტო საერთაშორისო კონკერტზე მონაწილეობისთვის მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან იგზავნიან საუკეთესო შორის სასურველი პიანეტები.

ჩაოველი ნაწარმული და სამაჟი იყო ქართულ საზოგადოებრიობისთვის ცნობა იმის შესახებ, რომ ლისტისი დიდ მუსიკალურ კონკერტზე გამგზავრა ქართველი პიანეტო რუსუდან ხუნწარია.

ქართველი საზოგადოებრიობას რუსუდან ხუნწარია კარგად ახსოვს თბილისის ცენტრალური მუსიკალური სკოლიდან, როცა ნორის პიანეტო თბილისში წარმატებით მოსთავდა კონკერტებს.

ჩვენს მუსიკალურ საზოგადოებას არც ეს დავიწყებია, რა თქვა ცნობილი მუსიკოსმა და მედავთავმა ნ. ნეოპუსტა, როცა ამ გოგონას მოუხსენია. ნორისი პიანეტის ნიშით გაოცებულმა ნ. ნეოპუსტამ აღფრთოვანება ვერ დაძალა და სკოლის პედაგოგებს ურჩია, იგი მოსკოვი გაგზავნიან სწავლის გასაგრძელებლად.

ახე გახდა რუსუდანი მოსკოვის ცენტრალური მუსიკალური სკოლის მოწვევით. 1908 წელს იგი შევიდა მოსკოვის პ. ჩაიკოვსკის სახელობის ხანდაზმული კონსერვატორიაში, რომელიც წარსინებით დამთავრა და ამასობაში ჩაიკოვსკის, რაც ვერცხვით წარმატებით დასარულა პროფესორი ი. ზაქის ხელმძღვანელობით.

...და აი, ბედნიერი 1915 წელი. რუსუდან ხუნწარია ლისტის გამგზავრა პიანეტოა მეშვიდე საერთაშორისო კონკერტზე, კონკერტში მსოფლიოს 84 ქვეყნიდან 85 პიანეტო მონაწილეობდა, საბჭოთა კავშირიდან — 5 პიანეტო. ვიდრე კონკერტზე წარსდგებოდა, რუსუდანი მდებარეობით აღსავსე გზა გაწვლი. ვიფრის სათავეში იდგნენ ფრანგული პიანეტური სკოლის გამოჩენილი წარმომადგენელი ე. ფერეტი და ბულგარელი ბ. სტარინოვი, განსაკუთრებული მუსიკოსები ა. შოი (ბრაზილია), ე. პალენიკო (ხერსეილია) და სხვანი.

სამაოდ რთული იყო კონკერტის პროგრამაც. სულ შეედა ითხო ტური. პირველი ორი კონკერტის უკვდა მონაწილესათვის აუცილებლად პროგრამას მოიცავდა. მესამე ტური სოლო პროგრამას დავიწყო. მეოთხე დახვეწის ტურში პიანეტო უკრავდა სიმფონიურ ორკესტრთან ერთად.

ქართველმა პიანეტმა დაძლია უკვდა სინკლდე და საერთო მოწონება დაიმსახურა. როცა კონკერტზე გამოცხადდა მესამე პიანეტი რუსუდან ხუნწარია მინიკაო. აღტაცებულმა მაყურებელმა მხარყავლდე პოლიცა ქართველი პიანეტის მშენებლებმა აღფრთოვანა პიანეტის პოეტურმა ბუნებამ, ხუნწარია ნებისყოფად რ. ხუნწარიათ ფინანს რეგენტურაი მისოდახე ჩაიწერა ლისტის ბიონის ტელევიზიამ მან ფინანსო ბრწინავლდე შესარულა ბენდელის სუბა ფა-მინორი, შუმანის ვარიათა აბეს თმბაზე, შოპის საკონცერტო ადვიტო, სკრიანის მეორე მტეტი პრელიუდა, პროკოფიევის მესამე სონატა და მესამე საფორტეპიანო კონცერტო ორკესტრის თანხლებით.

ჩვენი თანამემამული რ. ხუნწარიას გამაგრება ქართული საფორტეპიანო სკოლის საერთაშორისო აღიარების კიდევ ერთი შესანიშნავი დელაბტერებაა. წელს ქართველი პიანეტო კონკერტების გამასარათავდ იწვევითა პრობლეაში. საფრანგეთსა და ბულგარეთში.

რუსეთის უკრავ-გამორჩევა

ქალის კანონის იღვანე იტალიურ ვილში

გამორჩევილი მხარე

გაქონი კენელი, პრისისს ქვირთი, ამრავის ფოფოლი ორგული დლი, მსახიობის ირეხი. ინორტისორი პა, კარბი ირეს მს თავის ფილში „ირდილი ჩრდილში“. გაქონი ასრულებს თანამრეველ ვადორტის ირთ.

რეკრისი, რეკრის მსათბის, ეკულის თავის აღმინენად თვლის; იგი აღინნნავს, რომ საცდელი ცადლებების დროს გაქონი ისე ორტატურად ასრულებს ლუკის სცენას, რომ რეკრისი კარგა ხანი დაძვრად კონს მოგებულყო და ისევ ქრისტიანად ვერწი თავი.

ამრავლ, 1975 წელი იტალიური კინოგაქონიის ორტორიამ ღარმმესანიშნავი გაზღად ითბი, რომ იტალიურ კინოგაქონილთა რისებს ეკლენ კენე და შეუბატა.

გამორჩევილი მხარე

გარკოდუდის ძველან ტუქი გაჯერვთ, მძლილს გადატარებულთ თავაზიანობით მივსალმე და გვიხსანსარბოვნიკენ ავიდე. თითქმის არაფერია აქ ურვეული: ვის არ გაუწერებია ტუქი? ვინ არ მისაღწეია მძლილს თავაზიანად? ვის არ აუღია გვიხსანსარბოვნიკენ? შუგანს კოხის ველეფორიამ დავიწყო.

თბილისის ერთ-ერთი კომპოზიტორული მუნიციპალიტეტის განცდებისა და ენოვური მოღვაწეების შემწეაღლი ცეკვიითი ინსტრუქტორი მთავარბული კაბინეტია, რომეშვიც მე ვემუბის, ასეთი წარწერაა გაკრული: „უსივცავლდე გამოხატებისა და ზუსტი დინამიკის მთავარი კონსულტანტი“. ვინ მოივლის, დიდი რეუდისის, ვუნებასა და ზუსტი დინამიკის წყალობით, რამდენი წყაღველული ამინიკიანა წყლიდან და შრალზე დამხტვებისა. მამაკაციში არასულს ველები და დელაკაციში არასულს ბუნებრივი. ცოლის მტომ არ ვიოთავ, რომ სასოლო ბელის პრესტრუბზე ვემუბამ.

ზუსტად არ მხსობს, რომელი საათი იქნებოდა, როცა ჩემი კაბინეტის კარი ხსურით გაიღო და წითელი კაბაში გამოწყობილი უკვათი გარეგნობის, ფხმშიმე დელაკაცი გამოივსება.

ყოველგვარი მიმავის, ვიოისისა და პათეტიკის გარეშე, უნაოსლდ მივმართე: — რა გნებავთ?

ქალი არც კი დაფიქრებულა, დღეაღოთა მომავარა: — დიდი ხნი არ არის, რაც დატყვევდი. ამას წა-

გამორჩევილი მხარე

საუკუნის წინათ ღვივება

„გრომბა“, 1876 წელი

სენი კორხონდენტი გვერს, რომ გახული წლის იწინა თვისებასა წინაფის ერთ ციხეში, სხვადასხვა თავისუფალი შორის ერთი დღი ვერცხლის ჩანთისა ვიპოვე. რომელიც, როგორც შევტყუე. რომის მორე იმპერიის ფული უნდა იყოს. რუსულ ნაწილსაც უკითხი დღია. ზღ წარწერა აქვს. აქედან მხატვრულ ციხის მველს ათი მართი აძლია, მაგრამ არ მისცა.

ფრანგულ ვაჭო „ფიგაროში“ დაბეძლილია ცხამბოლიდან მიღებული შემდეგი კორხონდენტი:

ერთ ფრანგულ რაქში ოსმალეთის მფლობელი იბაზე ჩამოვარდა დასაჩაი, ამ დროს მივხედავ სპარსეთის ულს მანსანანს კითხვა:

— რა უნდა იყოს მისი მიზეზი, რომ ინგლისი ასე ეფერება და იცავს ოსმალეთს?

წუთი არ იყო? — ოსმალს სპარსელმა დალოცა, — საქმე იმისა, რომ ინგლისი ისე უყვარს ოსმალეთს, როგორც მამონს თავისი შვილები.

მუხმბის ერთ ცნობილ მკვლევარს ორი მამონი შევსა — დღია და შვილი. ერთხელ მამონი მონიშნა გამოეცადა. თუ რამდენად უყვარდა დღის თავისი შვილი და ამისათვის გაეცადა. რკინის ფურცლები და ორჯერ დღია-შვილი დახვია. ისე რომ ამ ფურცლიდან არც ერთს არ შეეძლო გამოსვლა. როგორც კი სიტყვი იგრძნო დღიამ ფეხის პულებზე, იმ წამსვე აიყვანა თავისი შვილი და ზურგზე შეიხია, იმ ვაჭარსაც, რომ შვილი დაეცვა სიხსიანს სიტყვი თანდათან მატულობდა. მამონმა დაწყო საწინელი ჭკანა. ტკბოა, შუღს კიდევ ზურგიდან არ იშორებდა. მაგრამ ბოლოს, როცა ძალიან მიუტარა ფეხის გულეში სიტყვი და შეაუხა, ნელ-ნელა ჩამოეყინა ზურგიდან თავისი შვილი, დახვა მირს გახრებულ რკინის ფურცლებზე და შესდგა ფეხი ზღ. როგორც მამონს თავისი შვილი, ინგლისსაც ისე უყვარს ოსმალეთს, — დასაოქარა სპარსეთის ელჩმა.

გეოგრაფიული ცოკო-ნიმისი უხსნაურობანი

მსოფლიოს გეოგრაფიულ სახელწოდებათა ნორმალურ ცენტრში ბევრ უნდა იყოს და ცოკო-ნიმისი ნებისმიერ არსებობს ძალზე მოკლე, ორბანი და ერთი ამისადა შედგება სახელწოდება ასევე გავრცელებული არცაა. მაგრამ მტკიცედ შეიძლება გამოისახოს და ენის გასხვავებული გეოგრაფიული სახელწოდებები; არსებობს სხვა კატეგორიის სახელწოდებებიც, რომლებიც ერთი და იგივე ბევრ ორბარზე შეიქმნა.

თი მოკლე გეოგრაფიულ სახელწოდებათა რამდენიმე ნიმუში: უ — მდინარე ლოსი, ჩუ — ქალაქი და მდინარე ყახახთი, ჯა — მდინარე კონკო, მა, და, კა — მდინარეები ეივანამის დემოკრატიულ რესპუბლიკაში, იე — ქალაქი ნინოში, ცუ — ქალაქი იპინიში, აბა — ქალაქი ჩინეთში, აბა — მდინარე ჩიტის ოლქში და ა. შ.

საქართველოშიც არის მთელი რიგი სოფელი, რომელიც სახელწოდებანი ორი-სამი მისათვის შედგება: მაკალიადა; აბი, არი, აჭე, ზია, ღვი, ორი, ღია, შნა, ანა, ითა, წრე, ქიე, იე, და სხვ.

ჩემი და ძნელად გამოსაქმნელი გეოგრაფიული სახელწოდებებიც, კემბრაკსებელი, პნობებნებელი — ქალაქები კამბოჯაში, კახი-ჩინეთში, ნაკონრატანსიში, პრეპრეპრეპანი, უბონრატანსი — ქალაქები ტალანში, მასა-სარაკანში — ქალაქი ლოსში, ნაკონრატანსი — ქალაქი მალიზიში, სევემებერვარი, ბალმადიოტიანი — ქალაქები უნგრეთში, ნიუ-ტო-ტუტაუ — უნგრული ოკეანეთში და სხვ.

გეოგრაფიულ სახელწოდებათა ისეთ ჯგუფს, რომლებშიც ბევრ ორბარზე მდებარეობს, მივიყვანებ: ბაბა — კონკი თურქეთში, გიუმ-გუმ (ი) — ქალაქი გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში, იია — ქალაქი კემბრუის ოლქში, კაკა — ქალაქი სუდანში, აბა — მდინარე ცენტრალურ ამერიკაში და ბატარი უნგრული კუბისიში, კოლო-კოლო — ქალაქი სამხრეთ ჩილეში, ბაგა-ბაგა — აღმოსავლეთ სამხრის ადმინისტრაციული ცენტრი (უაგუაიუ). ტიტე — ქალაქი მოზამბიკში.

ბრიგულ ზარღალმკვიდი

კიდევ რაღაცის ჩამოთვლას აპირებდა, მაგრამ აღარ დავსადავ და მეუ პირდაპირ მივახსნა: — თქვენზე შეფარებულ ვაგბატონს, გტყობა, ქონება უფრო აინტერესებს, ვიდრე თქვენი სიყვარული. ქრისტი ალუმბეს გადაურჩინა სახეზე, საყოფადად ამოიკვებება და ნაფლავის ხშირ იყობს: — მამ რა გწმა, გაუთხოვარი ხომ არ დადრეგნი? — რატომ გაუთხოვარი, პატონისი მამაკეთის მეტი რაა ამ დალოცულ ქვეყანაზე? — მინდ უნა გვათ შედეგდობაში? — ჩემზე რას იტყვი? — ჩერუთელი შევაიფი და ქალის მიხედვით დავმეზე. ქრეგმა გაიღიმა, ჩემს გვერდით ჩამოიჭა და ხელი გამომიწოდა.

მალე გავუბედური, ქორწინების სასული ხელი მოვარეტი, ზუტად სამი დღის შემდეგ კი, გასაბნეინებულად, სასამართლოში განქორწინების განხილვებზე შეიტანე რა შეწა? ვვლადფერს ავიტანე, იმასაც, რომ ჩემი მუდელ, როგორც შემდეგში გამოჩნდა, იურეჩი არასდროს არ ყოფილა გათხოვილი, იმასაც, რომ დღემდე ჩემთვის დაუდგენელია, თუ უხვან იყო იგი დაფუძნებინებულ, იმასაც, რომ უკბოლი და შეუხედავი ბრანდენ-ბოდა; მაგრამ იმას რა ამატანინებდა, როცა გავიფი, რომ ამ დაფუძნულ, თავფუძელა დღევანდის პაუტის მეტი არფერი არ გაჩანდა ამ დალოცულ ქვეყანაზე.

თინათ პირველი

ოთარ კპარაბა

ვირფხვა ოთარ ედრნალ „გრომის“ კლექტივი გოლეკს დაბეჭდის 50 წლისადა დიდად საწერის ასაბრუნე გამოსვლას. უნ ვუვლეთვის იფივი ჩვენი ედრნალს აქტიური თამამ-პრობული. შენი ლექსები და პროზაული ნაწარ-მოებები შეიყვარეს მაღალრმა ქართველმა პოე-ტებულემა. კვლავ ვამბობებს და დღისმას სი-ოცხლეს გიყვარებ!

გული სიორსიანი გალღობას იბაპს...

მე კარებს ვუღბს მოჭარულ ფიქრებს და ორბოდაის მიოღბს ბუნება. ორბოდაიფიქრ მე დაფიფექე — ეს ნახვარი საუკუნე.

ორბოდაიის პაპარა კავი მიანე მივეცივი ჩემულ ხანხანს, მომამოღბა დღეა სიყვარულ და ხნოვანება გრავალბებს მაღლის.

მიანე ვანიფარა, არ ვინარეები, გული სიორსიანი გაღობას იტვებს... ასე, აგვარად, ჩემ გატყუებით ყრუ ბუთოყვანი უსმენდა ჩიტებს...

ჩამოვხვება წაწაროვებული...

ალეკო შენგელის გახსენება

შენი სიორსიანი უცებ დაშორების შეა ბაღდადის ჩაწაროვებული. ვიდაარ ავიტან მინიმე აკრდებს და ღრუბლებით გზას დავადგე.

დამეგვარება შორი ფიქრები: ლხინი ჩამდენი გვერდს დათქმული... გამოთინას შეწინა ვიქნებოი მე და ეს ქარი ფრთების დაფიფეი.

საფლავის ქვეა ფოთლებს დაფიფენი, დღეისი სახსიბი არაფიფეი. საწუნეს არ გეტყვი, ვიფიფა, არაფერს, შენი არ მიწინი დაფიფეი...

გზადაგზა ტოტებს მიტენს ბერბუბა და ნიღოს ფოთლებს მიტენს მიჭირო... ძმოა, რა მაღლა დასასხლელბლარა, დაფიფელა და აღმართში მიჭირს.

ღამის ბინება ვაგვებულ, მიფარე — დაჭილი კლდეთა ეფიფეი შეიფიფარ, ვეწაბობ ბოლეს შემოული, ჩამოივებე, წამომეფიფეი...

ნათი სადღმომანი გარბნების ვაწაროვებული შეუფიფარი. მიუხედავად იმისა, რომ იგი ათი წლით უფრო უმცროსია და თავის წლიდანებისთან თიფიფექე წლით ახალგაზრდად გამოიყურება, გასაქმან არ მამცდეს, ყოფილდე სა-სიყვარული მათთვის მიგზარვის და შეუქნება — თუ ცოლად არ გამოიქნება, თავს მოიკლავ და მტკავრში გა-დაფარავები. — უკანასკნელი სიტყვები ქეთითინა, წარ-მოიჭეა ქრეგმა და ორბოვულად შეშვიტინა, — მას მინიჩევი, უსიყვარულად მიიხიფებე, თუ თავი წაწმინ-დაფარებოი?

უფიფარ ერთმა ბრწყინაულ აზრმა გამოიფა თავი და ქალს ჩერუთელი შეეკაიფე: — თქვენს მუდელეს რა პოსტი გვაეა გარდაცვალ-ბამდე?

გაფიფრებულ ქალს სახე შეეფაღლა და მირცხვად მი-მიგ: — უნგრული მიღბებისა და ჩერუთი უნტაზუბის ბა-ხის გამოედე მუშაობა.

ამ ამბავს ნათელი მოიჭინა ჩემს დაბინდულ აზრე-გებს და ქრეგს მორე შეეფიფა: — გულწრფელად მოიხარე, ქაბატონი, ფეხები-მობასიანს ვრეადა, თქვენმა მუდელემ კიდევ რა უნდა-მინიჩევი ქონება დაფიფეი?

ქალმა პირდაპირ მამადა: — მიორღული თინასთან ერთად, ძვირფასი იფა-ლ-მარტალტი, მიღებე, უნიტაზუბი და სასპროცენტისი ობლიგაციები მიანდებდა.

სახალწლო ნაჭის ხეზე საწოდების ანთხა ინგლისეთა და გერმანიელთა ძველი ჩვეულებიდან მომდინარეობს. ახალი წლის დღეს საჯანგებო გამოწყობილი ახალგაზრდები მალბოლ ტუტებში გადიოდნენ ხოლმე, ნაჭის ხეებთან კოცონებს ანთებდნენ და ცეცხა-სიმღერით ემებოდნენ ახალ წელს.

სხვადასხვა ხალხები ახალი წლის დადგომას სხვადასხვა დროიდან იწყებენ. ძველ რომში ახალი წლის დასაწყისად მარტი ითვლებოდა (მისი მღერობი დღის მარტი პატივსაცემად). თა-

ვიანი კალენდარი რომაელებმა შემდგომში შეასწორეს და მასში ათი თვის ნაცვლად თორმეტი თვე შეტანეს. თვითა შორის პირველი ადგილი იანვარმა დაიკავა (ხალხის კეთილდღეობისათვის მებრძოლ მღერობის იანვის პატივსაცემად).

ახალი კალენდარი თანდათან გავრცელდა ევროპის ქვეყნებში. ახალი წლის დასაწყისად 1 იანვარს გერმანიაში 1600 წლიდან შეიმოხერ, საფრანგეთში 1664 წლიდან, ინგლისში 1752 წლიდან.

ძველ რუსეთში ახალი წელი ხან 1 მარტიდან იწყებოდა, ხან 1 სექტემბრიდან, 1700 წლიდან კი, პეტერბურგის საგანგებო ბრძანებით, ახალი წლის დადგომა რუსეთში 1 იანვრიდან დაიწყო.

საქართველოში მეთვე საუწყნიდან ორი წელიადრიცა იყო მიღებული: საცელესიო — 1 სექტემბრიდან და სამაქლაქო — 1 იანვრიდან.

მე-17 საუკუნიდან საქართველოში

ახალი წლის დასაწყისად 1 იანვარი დაწყდა.

ახალი წლის დადგომას ჩინური თებერლის დასაწყისში შეიმოხერ, ბერძენებში — აპრილი, სირიაში — სექტემბერი, იაპონიაში — თებერვალი...

საბოთა კავშირში ახალი წელი ყველაზე ადრე ჩრდილო-აღმოსავლეთით — ჩუოკტაში შემოაბრუნეს ხოლმე და შემდეგ თანდათან ვრცელდება დასავლეთისაკენ.

საგამომცემლო პორტფელიდან

ცნობილი ქართველი კომპოზიტორი არჩილ კერესელიძე დიდი მოქალაქე, კველასათვის საყვარელი ადამიანი იყო. ბერეს, ალბა, დღესაც ასოსვს მისი ხმა, მისი ოფორტი, ელვარე და მოსწრებელი სიტყვა-პასუხი.

გამომცემლობა „ხელოვნება“ წელს გამოსცემს ნაბე კვანძის (კომპოზიტორის მუგულის) წიგნს, რომელიც ასახავს კომპოზიტორის ცხოვრებას და შემოქმედებას, მის უშუალო კონტაქტებს გამოჩენილ ადამიანებთან.

გმუქდათ ნაწყვეტს ამ წიგნიდან.

საბოთა კავშირის სახალხო არტიტი არკად რაიკინი და არჩილ კერესელიძე დიდი მეგობრები იყვნენ. არკად რაიკინმა არჩილ კერესელიძემ კერესელს მონათლდა და მის შემდეგ კომპოზიტორის ბუტი ჩვენში და რუსეთშიც კერესელს ეძახდა.

ერთხელ თბილისში ჩამოსულმა გამოჩენილმა მოჭირბაქემ პალუ კერესელსა ტელეფონით გამოკვლის დროს განაცხადა: კომპოზიტორი არჩილ კერესელიძის ჩვენში კერესელს ეძახდა, ხოლო მე აქ სადაც არ მივიდი, ყველაზე მეტუნებთან კერესელიძე ხარ.

თუ რაიკინმა იცოდა, რომ მის კონცერტს არჩილ კერესელიძემ ესწრებოდა, სადაც არ უნდა უფოდიყო ეს კონცერტი — მოსკოვი, ლენინგრადსა და თუ ერევანში, მინიატურის რომელიმე გმირს აუტოლებოდა სახელს შეუტოლოდა და კერესელიძემ მონათლავდა.

საქართველოში გახტროლებზე ჩამოსულ არკად რაიკინი თბილისიდან ისე არ წავიდა, არჩილს სახლში რომ არ სწყვიდა. ერთხელ, როცა ჭარ კიდევ სამაშელო ომი მდინარებდა, რაიკინი და მისი დახის წყერები არჩილს ეწეა-

ვნენ. თბილისში, ღამის თორმეტი საათის შემდეგ, როგორც წესი, შუქი ითიშებოდა და ახლავ ჭარკა. რაიკინი აუფრდა:

— კერეს, კერეს, კერესის ესტრი!

არჩილმა, რომელიც ამ დროს მრევლებს ბერკეტს აწვალბდა, სტურმერბე დაამწვიდა:

— ახლავ, ახლავ, ვე მეორე ხაზიც გამომიყვანეს, ვებრდები საქართველოში, მე უსიანთოლდ ვინ დატოვებენ?

ასახოში ოთახში გაჩრადებული საწოდები შემოვიტანე და ხუფრავზე ადვილი, ოთახში შემობრუნებული არჩილს საწოდის სუქზე ფურცლი აწვალბული უფი ტენევა იქურბოდა და თქვა:

— ეს ჩვეი ცოდის ოინება, მოგესტენება, უფოლი მსახიობა, დავინახა მსახიობები და თამაში მოკლდით, თანაც იცის, საწოდის სუქზე ქალბებს ნაოტები ნაუტლებად უწანი და ზაქაულები უფური ციმციმებს!

მეორე დღეს რაიკინს კონცერტი ერევანში ჭქინდა დაინშეული: მას არჩილვ გაგვკა. საცეთან არჩილს ცნობილი სპორტსმენი ქალი დენა გოკიელი იცნავდოდა. გზაზე, უცებ, ნაქანას კურდღელმა გადაურჩინა.

— კურდღელი, კურდღელი! — შესესმა ბავუვიეთ ადრაცებულმა რაიკინმა და ტიში შემოგვკა.

— ფურც, რაში ახლევნ ჩემპიონობას მძღოლსნებენ? მესმის, კაცმა გაქეთული უკრდელი დაქებროს! — თქვა არჩილმა ლენა გოკიელის განაგონად და რაიკინს თვალს ჩაუკრა.

ამის თვება და მანქანის დამუბრუება ერთი იყო. ლენა მანქანიდან გადმოხტა და კურდღელს ადრედნა. ადრეა, ადრეა და შემინებული კურდღელი ახარხარებულ რაიკინს მუხლებზე დაუსვა.

თბილისში ამის წინა ჩამოსული რაიკინი მუგულით და დახის წყერობთან ერთად არჩილს ოჯახს ესტურბა. რაიკინი მიიღო სალონი, გათერბამდ არჩილს იგონებდა.

წახვდის წინ არკად რაიკინმა კომპოზიტორის როათლე თავისი წიგნი დატბვა წარწერი: «В память дорогого Арчила с любовью, без которого очень грустно в Грузии».

სპოლიკაური ოთახსში დაგვიფლდა

თბილისის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის მეცნიერების კათედრზე ვაზის ნესტაცხვა ჭეშუბზე ხანგრძობის ცდები ჩავატარე. ამ ცდების მიზანი იყო ვაზის მსმნოთარისათვის მიგვეღწეა ოთახის პირბეტში, როცა ტრებში უკვედგვარი საცვების გაჩერე, წყალში იყო მოთავსებული.

ნომებრის ბოლოს ვაზს ვჭრითივი ტრებს, რომელით სიგრძე 1 მეტრამდე იყო და ვაწვებოდი ქალში. რქის ბოლო ნაწილი გადაჭრითი იყო ნაწილი. ქალის დროთა განმავლობაში უფობტბითი წყალს, სოკოვანი დაავადების წინააღმდეგ ფაფრკვედილი გოგირდს, ოთახში სისტემატურად ვაწარმოებდი მაერის ვაწმუნებას.

ცდების შედეგად გამოჩეკა, რომ ოთახის პირბეტში, როცა ტემპერატურა 22-25 გრადუსია, მოწოდებული ტრებს, რომელიც პლასტკური ნეოთერების დიდ მარჯვს შეიცავს, შეუძლია წყალი სახვე ქალში, საცვების დამატების გარეშე, მოგვეცეს ნაყოფი და დაწყოფდეს კიდევ.

სხვადასხვა ჭეშუბიდან მხოლოდ იმერულმა ჭეშუბი ცოლკურმა მიაღწია ნაყოფის სახლოლო განვითარება-დამწვიებას და 17 პროცენტამდე დააწერა შაქრისაზობა.

ნათელი ვახდა, რომ რქაში, როცა ვაზი ვევატაციას დასაბლუბს, მაქსიმალური რაოდენობით ვაკოვება პლასტკური ნეოთერებისა, რომელიც შუედზე ფესვში ვადავია. ვაწვებულზე ზეშოთ ამოსულმა პლასტკური ნეოთერების ხარჯზე მცენარე კელავ იწყებს განვითარებას.

სურათზე წარმოდგინეთა ცოლკურის მტევაინი. იგი, მართალია, ტიპური არ არის, მაგრამ მარკულბმა ჭეშუბისათვის დამახასიათებელ ფორმას და ზომას მიაღწიეს. ვეიტბატური ნაწილების განვითარებიდან სპწოდუმდ მტევენას 165 დღე დატკირდა.

4000395 ბაგუშიმ, ლოკეტრ.

ფეხბურთი ჩვენს საუკუნეში არა-
ცხად ტრენდს გულისხმობს. მას იძლე-
ვენება არცაა დროებითი, ტელევიზი-
ონები ადრე ვიდრე იყო ასეთი სპეცია-
ლიზაცია — ფეხბურთის სტატისტიკა-
სისა, ახლა კი ასეთი მონაცემები
შეუძლია ადრეობის — რა ღირსება
ამ თუ იმ ქვეყნის სტადიონზე 80-40
წლის წინაა, ვინ გაიტანა ბურთი,
რამდენი და ა. შ.

ფეხბურთი სხვადასხვა რეკორდებ-
ში არსებობს: ერთწლიანი ჩემპიონა-
ტების სწრაფობა, იმ ფეხბურთე-
ლების, რომლებიც ნაკრებში სხებუ-
ნე შედიან მატჩი უთამაშოა, „ოქროსი
ბურთი“, „ოქროსი ბურთი“ და ვინ
მოთვლება, კიდევ რამდენი.

იყო თქვენ, ვინ გაიტანა უკეთეს-
ზე მეტი ბურთი ფეხბურთის ისტორიაში?

ამას წინათ, ჩეხოსლოვაკიაში გა-
მოვიდა წიგნი, რომელიც ძუნძო-
ლისტ იოზეფ ბონდელიას კალმს
გუთნობს. მას უჩვეულო სათაური
აქვს „სუთი ათასი გოლი“ და გამო-
ჩინელ ჩეხოსლოვაკელ სწავლებელ
იოზეფ ბიანს ეძღვნება. თავიდანვე
უნდა განვხილავთ, რომ სათაური
სიმბოლურია — ბიანს სუთი ათასი
გოლი არ გაუტანია (ეს წარმოუდგე-
ნელიც არის), მაგრამ რაც ნამდვი-
ლად გაიტანა, ბიანს სრულ საბუნ-
ბო აქვს, ფეხბურთის ისტორიაში ამ
სფეროში უდავო რეკორდსმენად
ითვისებოდა.

მაინც რამდენი ბურთი გაიტანა
ბიანსმა?!

ბონდელიას გამოკვლევას თუ
ვენდობთ, არც მეტი, არც ნაკ-
ლები — 1354 ბურთი.

რამდენიმე სიტყვა მსოფლიოს
რეკორდსმენზე. იგი დღესაც ცოცხა-
ლია, ცხოვრობს ჩეხოსლოვაკიაში;
თამაშობდა დიდხანს, ძალიან დიდ-
ხანს — 1928 წლიდან 1957 წლამდე;
ფეხბურთის მიწოდებზე 29 წელი გა-
ტარა; ამას ვინ აღიარებდა, იწ-
ვლილ სტენდი მეთვრისა და იწ-
ვლეც ორიოდ ფერმწივის გარდა;
ბიანს თამაშობდა ავსტრიისა და ჩე-
ხოსლოვაკიის ნაკრებში, ახვე ქვეუ-
ნების სხვადასხვა საკლუბო გუნდში.
აი, ზოგიერთი მონაცემი ბონდელიას
წიგნიდან. ავსტრიის ნაკრებში ბიანს-
მა გაიტანა 15 ბურთი, ჩეხოსლოვაკიის
ნაკრებში — 12, ჩეხეთისა და მო-
რავეის ნაკრებში (იყო ასეთი გუნ-
დი!) — 6, ჩეხეთის ნაკრებში — 11.
დანარჩენი გოლები კლუბებზე მოდ-
ის. ვენის „რადნიცი“ ბიანს 201 გო-
ტანლი ბურთის ავტორია, პრაღის
„სლავიაში“ (სადაც მან მრავალი
წელი გაიტარა) — 1084 ბურთისა;
დანარჩენ კლუბებში კი 75 გოლი
გაიტანა. ეს სხვა კლუბები გახლავთ:
„სტრკა“, „დობრია“, „პრადეც კრა-
ლოვა“, სადაც ბიანს უფრო ვას-

ტროლებზე უფრო უხდებოდა, ვიდრე
ჩვენს დროში, როდესაც გოლის
გატანა მეტად გაწვდილია, უკმა-
ჩინო ორი ბურთის ავტორი ერთ გუნ-
დში ითვლება, „სტორიის“ (სამი
გოლი) ავტორი — იშვიათი წარმატე-
ბის მიმწველი. ბიანის დროს, ცხა-
დაა, თამაშის დღე უფრო დიდხანი
იყო. ჩეხოსლოვაკელი უფრანსიტე-
ბი სპორტსმენები იცნებდნენ, რომ ბი-
ანსისაგანს დღეი ამდენი არ იყო
4-5 ბურთის გატანა. „პეისი“ (ბიანს
წინააღმდეგე) სპორტულ ცხოვრე-
ბაში უფრო საყურადღებო მომენტე-
ბიც უყოფდა. ერთხელ ჩეხოსლოვა-
კიის ჩემპიონატი ერთმანეთს სხე-
ვოდნენ პრაღის „სლავია“ და ზლინის
„ბატა“ და აი, ბიანსა „ბატას“ კარში

რაიმა 22 მატჩი ჩაატარა ბრაზილი-
ის ნაკრებში, სულ კი თავისი სახე-
ბურთო კარიერის მანძილზე 1839
ბურთი გაიტანა.

„სუბურთის მეფის“ — კელს
მრავალი ხანტერტობა წინე მი-
ცდუნა. ჩვენ მის თამაშზე ვწინა-
ხვს, უმატავს წავეციხისა და
ცხადია, რომ სტორიის უმეტრესი
უკეთ ვინაობა, ვიდრე წინა ორი
სწავიერებას. ხანტერტობა აღინი-
სებია, რომ ბრაზილიელ მატჩისტე-
ბები მეტეს მერე ვატანს. გოლებს
ითვლიან... 9 გოლი ასკადნენ. ერთი
სიტყვით, ძნელი საფიქრებელია, რომ
შთა რაიმე გამოჩინა. მაშ ასე, სტა-
ტიკისკური მონაცემებით, კელსმ
1950-74 წლებში გაიტანა 1216 ბურ-
თი, აქედან მეთათხე — 11-მეტრიანი

ლად შეცვლია თავისი გაწვდილი
ლბა და მწვენი მიღობის დასრუ-
ნა. უფრო მეტიც, ლაპარაკებენ ირის
შესახებაც, რომ პილო კვლავ იქნება
მიწვეული მატჩისკურ ნაკრებში
მსოფლიოს 1978 წლის ჩემპიონატი
მონაწილობის შესახებაც. ახალი წი-
ლა იმაზე ლაპარაკი, მოხდება თუ
თუ არა, მაგრამ ერთი არც ცხადია
— კელს კვლავ თამაშობს (წიუ-ორი-
სის „კოსმოსში“) და გოლები გაატე-
სებუ ძნელ საფიქრებელია, რამდენ
ბურთის გაიტანს იგი და რეალურად
დადგეჭრება თუ არა ფრანდნისაა.
როგორც იტყვიან, მომავალი გვი-
ჩვენებს.

მაშ ასე — ქართვეობითი პე-
საბე, მოთხე დღეიგზა უწინელ
ფერცენ პუშკაში, რომელმაც 1948-65
წლებში 1176 ბურთი გაიტანა, შეუ-
თხე — ავსტრიელი ფრანს „ბიზნო“-
ბიანტრი. იგი 1928-47 წლებში თამა-
შობდა და 1006 გოლის ავტორია.

80-იან წლებში საყოველთაო
უწარაღება მიიყრო გოლის არაწე-
ულტრევი ადლოთი დაქლოდე-
ბულმა გერდ მიულერმა, რომელმაც
სახელი გაითქვა თავისი განსკლდე-
ბით გერმანიის ფედერაციული რეს-
პუბლიკის ნაკრებსა და მიულერს
„ბაიერნიში“. 1976 წლის 1 იანვრი-
სათვის მიულერის ანგარიშზე მოდ-
იდა 910 ბურთი. მას ზოგი მიმო-
ხიდელო „ერთების ბიზმარდისკა“-
კი უწოდებს. 1974 წლის შემოდგო-
მიდან მიულერი გამოეხოვა ერთე-
წულ ნაკრებს „ბაიერნიში“ კი კვლავ
წინდებურად თამაშობს თმეც მიულე-
რი, რომელმაც უკვე გადააჭრა 30
წლის ასაკს, უწინდელი ალით 30-
წლი თამაშობს, მაგრამ ახლაც საკმა-
ოდ ბევრი ბურთი გაატეხს. „აქლემი
ისე არ დაქედაო...“ ნათქვამია. უნდა
ფიქრით, რომ მიულერი ფეხბურ-
თის ისტორიაში შეეცხებ თავდასმე-
ლი იქნება, რომელიც „ათასიანა
კლუბში“ შევა.

სხვა გაწვდილობა თავდასმე-
ბის კარში მატჩისკურ. მკაცრი-
თად, განთქმულმა აგრეტიწინელ-
სა. ნელმა (წარმოშობით იტალიელმა) თავ-
დასმეხმელმა ალტრევი და სტეფანი-
ნი (მადრიდის „რეალი“) და-
ახლოებით 900 ბურთი გაიტანა, უკე
სუბურთის (გერმანიის ფედერაციუ-
ლი რესპუბლიკა, „სამბორტერ
შპორტ-ფრანიში“) დაახლოებით —
856 ბურთი, „მონაშხილკომა ჭიქმა“
ესუბურთის (ლოს ანჯელის „სენტუგა“-
დაახლოებით — 700 ბურთი მარათალია,
ესუბები თამაშს განაგრძობს, მაგრამ
მისი საფეხბურთო კარიერა დასა-
სრულს უახლოვდება.

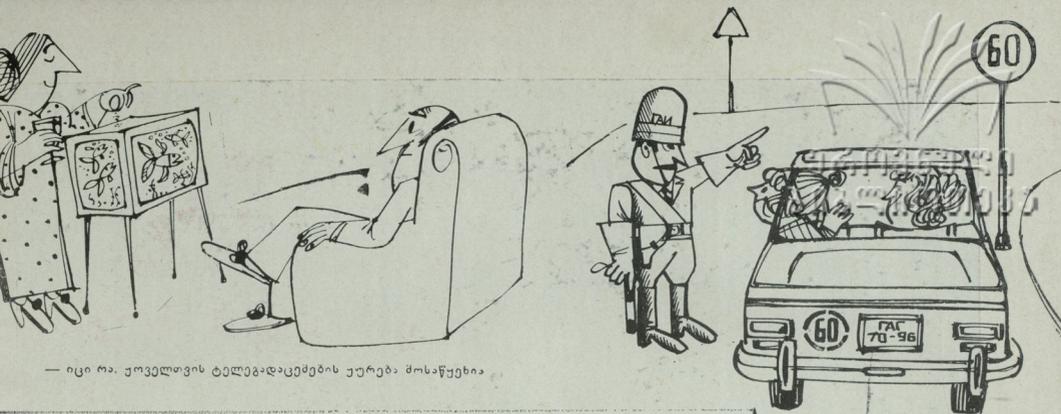

ა ბურთი გაიტანა და უკეთეს მეორე
ტაქსში!

მეორე ადვილს ფეხბურთის სტა-
ტიკოსებში ბრაზილიელ თავდა-
სმელს მიავთხებენ. თუ ბიანს
ფეხბურთის საყურადღებო მრავალბურთე-
ბის გულშემატკვრებს კიდევ ასო-
ბი ბრაზილიელ დღეს ჩვენე გულ-
შემატკვარი, გენგვა ახლილელ
„ტოლონი“ და შესაძლოა იბრელი
სამხრეთამერიკელი „ინასიცი“, ბევრს
ვიტარებთ გეტკვით. სწინების კი
„ილ ტატარი“ (ივეფგო“) ერქვა, ნამ-
დვილი სახელი და გვიჩრა — არტურ
ფრიდენრაიბი (იგი ეგრმწინელი წარ-
მოშობის ბრაზილიელი იყო). თამა-
შობდა 1909-1935 წლებში სან-პაუ-
ლოსა, (სან-პაულუს „ეგრამანა“,
„სოალიბასონი“, „პასინანუ“, „ინა-
რანე“) და რიო-დე-ჟანეირის („ლუა-
მენგო“) გუნდებში. არტურ ფრიდენ-

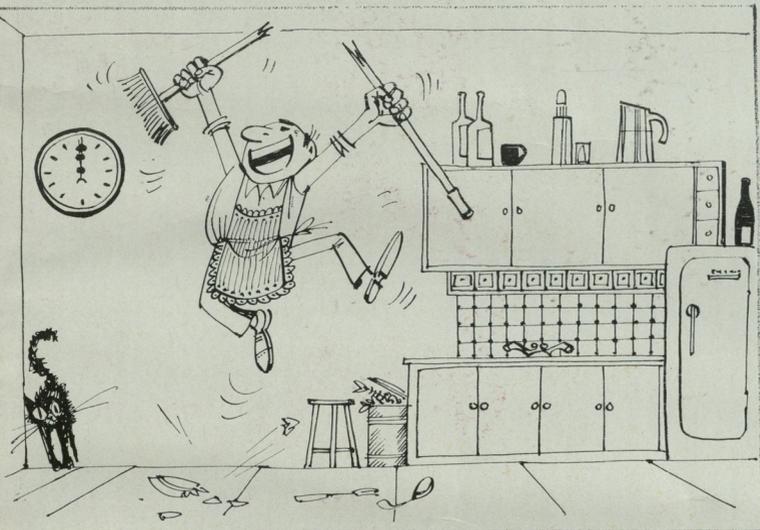
საქარიშო დარტებით სან-პაულუს
„სანტოსისა“ და რიო-დე-ჟანეირის
„გასია და გამას“ მატჩში, რომელიც
1969 წლის 18 ნოემბერს გაიმართა.
ახლა მოგაგონო, რომ ბრაზილიე-
ლი გულშემატკვრები რამდენიმე
მატჩის განმავლობაში უსდღინენ
„ფეხბურთის მეფის“ მეთათხე გო-
ლის, იგი კი ნერვოზულია და ბურთს მი-
ზანს აცულებდა. მაშინ თანავედლე-
ბემა პელეს 11-მეტრიანი საქარიშის
დარტებს მიანდეს. კელსმ ეს გო-
ლი გაიტანა და გულშემატკვარია
აღფრთხივანება გამოიწვია თვით „მე-
ფე“ მათ ძლივს გადაურჩა, კინადა
დაახრტებს, მისი სპორტული ტანა-
ცმელი კი ნაფიქრებელ აქციებს და
შინ წაიღეს, როგორც სუბერიანი.

როდესაც კელსე ვლანსარაობთ,
არ უნდა დაკვირვებდეს ერთი გარე-
მოება — 1973 წლის მან მოულოდნე-

— იცი რა, უველოვის ტელეგადაცემების ურება მოსაწყევია

— ხომ იცით, რომ თქვენ-
თვის მაქსიმალური სიჩქარე 60
კილომეტრია, თქვენ კი 120 კი-
ლომეტრით მიჰქრიახართ?!
— კეთილი და პატიოსანი, მა-
გრამ, ჩვენ ხომ ორნი ვართ?

— ვაშა! კალთა წელიწადი
დამთავრდა!!!

ჯამალ
ლოლუას
ნახატები

— დამლე, ბიჭო, ეს უხა-
რისხო საქონელი, ხომ ხედავ
ხარისხის წელი მოდის!

ქართული
ბიზლიცთიკა

ი. პატაშვილი — „მწყემსის ოჯახი“